

**O GRADITELJSKOJ AKTIVNOSTI U TROGIRSKIM ŽENSKIM
BENEDIKTINSKIM SAMOSTANIMA U VRIJEME BISKUPA
JERONIMA FONDE (1738-1754)**

Lovorka Čoralić-Ivana Prijatelj Pavičić

UDK 72.034.8 (497.5 Trogir) „17“:930.253

Izvorni znanstveni rad

Lovorka Čoralić

Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Ivana Prijatelj Pavičić

Umjetnička akademija u Splitu

U radnji se obrađuju dokumenti koji se čuvaju u Nadbiskupskom arhivu u Splitu pod signaturom NAS, T, svezak br. 43 “Monache, ed altro. Licence” i pod NAS, T, sv. br. 46 “Licenze, patente, lettere, ordinationi”. Te različite dozvole koje je tijekom svog biskupovanja dodjeljivao trogirski biskup Jeronim Fonda trima trogirskim ženskim benediktinskim samostanima, sv. Nikole, sv. Petra i sv. Mihovila, otkrivaju nam zanimljive podatke o graditeljskoj aktivnosti lokalnih klesarsko-graditeljskih obitelji i pojedinih stranih umjetnika u Trogiru između 1734. i 1752. godine.

U Nadbiskupskom arhivu u Splitu (dalje: NAS), u fondu Trogirске biskupije (dalje: T), čuvaju se dva sveska bogata arhivskom gradom koja se odnosi na graditeljsku aktivnost u Trogiru sredinom XVIII. stoljeća. Riječ je o dokumentima što nisu dosad bili sistematski stručno obrađeni u našoj znanstvenoj literaturi. Prvi svezak naslovljen “Monache, ed altro. Licence” nosi signaturu NAS, T, sv. br. 43, dok je drugi naslovljen “Licenze, patente, lettere, ordinationi”, i pod signaturom je NAS, T, sv. br. 46.¹ U oba sveska nalaze se dozvole, odnosno prijepisi različitih dozvola koje je tijekom svog biskupovanja (1738-1754) dodjeljivao trogirski biskup Jeronim Fonda² trogirskim benediktinkama u trima samostanima, sv. Nikole, sv. Petra i sv. Mihovila, te prijepisi različitih pisama, dopisa, odluka koje je biskupov ured izdavao ili slao benediktinkama između 1738. i 1754. godine. Konkretno, u sv. br. 43 prijepisi su spisa iz kasnijeg razdoblja Fondina biskupovanja, od 1751.

¹ Zahvaljujemo dr. Slavku Kovačiću, voditelju Nadbiskupskog arhiva u Splitu, na pomoći u istraživanju spomenutih dokumenata i dozvoli da se publiciraju.

² Osnovni podaci o životopisu Jeronima FONDE mogu se vidjeti u tekstu S. Kovačića u *Hrvatskom biografskom leksikonu*, sv. IV, Zagreb 1998, str. 320-321.

do 1754. godine, a u sv. 46 iz ranijeg razdoblja njegova biskupovanja, od 1739. do 1750. godine. Među arhivskim su spisima koji se nalaze u dva spomenuta sveska i brojni dokumenti što se odnose na izdavanje dozvola benediktinkama za ulazak u njihovu samostansku klauzuru različitih vrsta majstora, "građevinaca" i umjetnika (graditelja, klesara, štukatera, drvodjelaca). Ti nam dokumenti otkrivaju zanimljive podatke o aktivnosti brojnih lokalnih i inozemnih majstora u Trogiru u Fondino vrijeme. Doznajemo tako da su se u tom razdoblju u trima trogirskim ženskim benediktinskim samostanima, uz standardne redovne popravke istrošenih ili oštećenih dijelova postojećih objekata (samostana, zvonika i crkava), poduzimali i veći zahvati, poput pregradnji i dogradnji, te ukrašavanja objekata. Budući da je Fondino vrijeme bilo u znaku stilskih formi kasnog baroka i rokoka, ti su stilski oblici - sudeći prema sačuvanim splitskim svescima - trebali ostaviti pečat na trogirskim benediktinskim samostanima. Nažalost, danas je teško ispitati je li sve što je zapisano u splitskim svescima izvedeno i na koji način, jer je od tri spomenuta trogirski ženska benediktinska samostana sačuvao svoju funkciju do danas samo onaj sv. Nikole, dočim su samostani sv. Petra i sv. Mihovila ukinuti. Samostan sv. Petra odavno je privatno vlasništvo, tijekom vremena je višestruko pregrađivan, a danas se u njemu nalazi nekoliko stanova. Samostan sv. Mihovila srušen je u bombardiranju 1944. godine i potom, u poslijeratno vrijeme raščišćavanja ruševina, izbrisan s lica zemlje, pa je njegovu kasnobaroknu pregradnju danas veoma teško istraživati. Stoga dvije knjige prepune arhivskih dokumenata o izgledu tih objekata koncem prve polovice XVIII. stoljeća imaju posebnu vrijednost, jer su se u njima sačuvali podaci o nekim fazama tih spomenika kojima se danas izgubio fizički trag.

Radovi na samostanu i crkvi sv. Nikole

U NAS, T, sv. br. 46 nalaze se vrlo zanimljivi dokumenti koji se odnose na pregradnje crkve i samostana sv. Nikole u Fondino vrijeme, kada je opatica samostana bila Perina Michieli Vitturi (1732-1756).³

Samostanska benediktinska crkva sv. Nikole (nekoć sv. Duje) smještena je uz južne gradske zidine. Samostan je u stvari isprepleteni sklop kuća grupiranih oko dvorišta, s ulazom prema glavnoj ulici. Na južnoj obalnoj strani samostanu pripada dio gradskih zidina s hodnikom te dvije kule, ona zvana sv. Nikole (danas su u njoj prostorije Turističkog ureda) i kula Vitturi, izvorno obiteljska kula. Prozor prvog kata kule Vitturi sa željeznim rešetkama ima obilježja gotičkog stilskog razdoblja. Na drugom je katu prostrani kasnorennesansni balkon s konzolama i stupići-

³ O crkvi i samostanu sv. Nikole v. K. PRIJATELJ, *Bokanićeva radionica u Trogiru*, "Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku" I, 1952, str. 269-277; C. FISKOVIĆ, *Samostan i crkva benediktinki u Trogiru, Život s crkvom* V, str. 204-211; ZJAČIĆ, *Spisi zadarskih biskupa*, 54, *Visitationes Manola a. 1756-1761; Monache ed altre licenze u arhivu splitske nadbiskupije, odio Trogir*; I. DELALLE, *Trogir*, Trogir 1936, str. 38, 73-74; I. OSTOJIC, *Benediktinci u Hrvatskoj i ostalim našim krajevima*, sv. II, *Benediktinci u Dalmaciji*, Split 1964, str. 282-286; A. HORVAT - R. MATEJČIĆ - K. PRIJATELJ, *Barok u Hrvatskoj*, Zagreb 1982, str. 786; I. BABIĆ, *Trogir*, vodič, Logos, Split 1987, str. 90-93; I. BABIĆ - K. PRIJATELJ - R. IVANČEVIĆ - S. VUČENOVIĆ, *Kulturno blago Trogira*, Zagreb 1987, str. 117-120; o slikama u crkvi i samostanu sv. Nikole v. R. TOMIĆ, *Trogirska slikarska baština*, Zagreb 1997, str. 118-143.

ma, okrenut luci. Kula sv. Nikole s lučnim prozorskim otvorom očituje stilska obilježja romanike. Zvonik sagrađen 1598. godine atribuiran je trogirskoj graditeljskoj obitelji Bokanić.⁴ Nad zatvorenom bazom, raščlanjenom kvadrilobiranim prozorima, diže se drugi kat s biforama. Na uglovima su pilastri, a bifore su uokvirene jednostavnim renesansnim klasičnim profiliranim okvirima s ključnim kamenom na luku, a zatvorene su čipkastim tranzenama. Iznad izbočenog korniča je treći kat s osmerokutnom bazom i renesansnim prozorima koje dijele jonski stupići. Prozori su zatvoreni drvenim ogradama. Na uglovima su korniča male piramide s kuglom na vrhu, a na krovu je šesterostrana piramida.

U dvorištu, kao i u drugim dijelovima samostanskog kompleksa, raspoznaju se uz obilježja ranijih stilova (romanike, gotike, renesanse) dodaci iz baroknog razdoblja. Unutrašnjosti je pak crkve kasnobarokna pregradnja iz Fondinog razdoblja dala glavni pečat. Oltari i štukature u crkvi očituju barokna stilska obilježja, a latinski natpisi na zidovima i grobovima svjedoče o visokoj kulturnoj razini samostana u XVIII. stoljeću. O tim kasnobaroknim, rokokoovskim razigranim štukaturama svojedobno je pisao K. Prijatelj povezujući ih s najljepšim dalmatinskim kompleksom štuko-dekoracija, onima u crkvi zadarskih benediktinki.⁵

Najvažniji dokument glede crkve sv. Nikole nalazi se u sv. 46 na f. 13'. To je dozvola dana 26. lipnja 1740. godine Perini Michieli Vitturi, opatici crkve sv. Nikole u Trogiru, da može pustiti u klauzuru majstora Ivana Avianija, s radnicima i materijalom za izradu skele potrebne za početak radova na stropu crkve, a na kojoj će raditi majstor Iseppo Monteventi da Bologna, "soldato nella compagnia Giuliani". Na margini je teksta dozvole bilješka da je Monteventijev rad na stropu završen "con applauso universale" 17. ožujka 1742. godine na Uskrsnju subotu.

Taj dragocjeni dokument otkriva kao autora prelijepih štukatura trogirске benediktinske crkve bolonjskog umjetnika Giuseppea Monteventija. Riječ je o majstoru koji je zabilježen u hrvatskoj kunsthistoričkoj literaturi kao autor nekoliko štuko-dekoracija na istočnoj obali Jadrana. U toj literaturi zabilježenog je pod dva imena: Josip Montiventi i Giuseppe Monteventi, a očito je riječ o istoj osobi.

Dokument u splitskom svesku datiranom 1740. godine bio bi najraniji zabilježeni podatak o njegovoj aktivnosti u Dalmaciji. Naime, iz inventara nadbiskupa Vicka Zmajevića 1745. godine (pohranjenog u Državnom arhivu u Zadru) poznato je da je Giuseppe Monteventi početkom četrdesetih godina toga stoljeća radio ukrase u štuku za staru zadarsku nadbiskupsku palaču.⁶ Danas tih štukatura nema jer je stara palača srušena, da bi na njenom mjestu bila u XIX. stoljeću sagrađena nova.

Iz trogirskog dokumenta od 1740. godine doznajemo da je Monteventi bio rodom iz Bologne, te da je u Dalmaciji boravio kao vojnik u postrojbi nazvanoj u izvoru "Compagnia Giuliani". Nadalje, doznajemo da je na izradi štukatura surađivao s trogirskim protomajstorom Ivanom (Zuane) Avianijem koji mu je pripremio armaturu, te da je svoj rad dovršio u nepune dvije godine, tj. 17. ožujka 1742. godine.

⁴ C. FISKOVIĆ, *Samostan i crkva benediktinki u Trogiru*, Split 1940; K. PRIJATELJ, o. c. (1952.), str. 275.

⁵ K. PRIJATELJ, nav. dj. u: *Barok u Hrvatskoj*, str. 785-786.

⁶ L. ČORALIĆ - I. PRIJATELJ PAVIČIĆ, *Zadarska nadbiskupska palača u vrijeme nadbiskupa Vittorija Priulija (1688-1712) i Vicka Zmajevića (1713-1745)*, „Građa i prilozi za povijest Dalmacije“ 16, Izdanje Državnog arhiva u Splitu, Split 2000, str. 153-158.

Giuseppe Montevanti, Štukature u crkvi sv. Nikole, Trogir

Štukater Giuseppe Montevanti (Montevinti) ukraasio je 1751. raskošnim biljnim motivima strop franjevačke crkve (poslije pregrađene u Istarsku sabornicu) u Poreču.⁷ Porečki je strop podijelio na tri polja-medaljona koje je dekorirao simetrično složenim viticama, bujnim akantom i volutama.

⁷ R. MATEJČIĆ, *Barok u Istri i Hrvatskom primorju*, u: *Barok u Hrvatskoj*, str. 521 i sl. 265.

Giuseppe Monteventi, Detalj štukature, crkva sv. Nikole, Trogir

Godine 1759-1760. spominje se (pod imenom Giuseppe Monteventi) da radi štukature u kapeli sv. Križa u franjevačkoj crkvi na Badiji kod Korčule.⁸

⁸ J. BELAMARIĆ, *Franjevačka crkva i samostan na otoku kod Korčule*, "Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji" (=PPUD) 23, Split 1983, str. 179, slika stropa u kapeli na str. 178. Belamarić u članku donosi dva zanimljiva arhivska podatka iz ASO (Arhiv samostana na otoku kod Korčule, koji je danas pohranjen u samostanu Male braće u Dubrovniku). Prvi je ASO IV/23: 1 Giugno 1759 Pasmano, S. Doimo.

Essendo debitore al Conto deli padri (...) di S. Lorenzo di Sebbenco il Signor Giuseppe Monteventi Stucatore di Lire Duecento, e ventinove moneta di Dalmazia, come apparisce da un suo Confesso fatto il 15 Agosto 1755, e dovendo a suo tempo li Padri Minori Osservanti del Convento della Beata Vergine fuori di Corzola pagare ad esso Signor Giuseppe le fatture inraprese da lui nella nuova Capella ivi erreta percio l'attuale Guardiano (...) ed il Padre fra Francesco di Curzola (...) con la presente privata scrittura, s'obbligano a nome ancora degl'altri Religiosi di esso Convento, di soddisfare, piu presto che sar  possibile (...) li soprannominati Padri (...).

Drugi je ASO, "Spisi o Križu": Dana 21. VII. 1760. prihvaćaju se dugovi Monteventija u iznosu od 30 cekina i 2 lire u zadarskog trgovca Lorenza Ruste, jer je majstor već izradio mnogo i još radi u novoj kapeli.

Na temelju tih dokumenata moglo bi se pretpostaviti da bi Monteventi mogao biti autor štukatura u franjevačkoj crkvi sv. Lovre u Šibeniku, koje spominje J. A. SOLDI, *Samostan sv. Lovre u Šibeniku*, „Kačić“ 1, Split 1967, str. 50: "Plafon crkve bio je barokno ukrašen u štukaturi, a nacrt je dao franjevac Franjo Lavizar." U bilješci se Soldo poziva na rukopis Krste Stošića. Trebalo bi istražiti Monteventijeve veze s franjevačkom crkvom sv. Dujma na Pašmanu, gdje je zabilježen podatak iz ASO IV/23. Ta je crkva imala štukature na svodu, koje su uklonjene 1959. godine kada je postavljen sadašnji drveni strop. Vidi J. VELNIĆ, *Franjevci na otoku Pašmanu*, u: *Otok Pašman kroz vjekove i danas*, Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u Zadru 2-4. prosinca 1981, izd. Filozofskog fakulteta u Zadru, posebna izdanja, sv. 6, Zadar 1987, str. 177. Naime, na temelju podatka iz ASO IV/23 mogli bismo pretpostaviti da je Monteventi bio autorom i tih izgubljenih pašmanskih štukatura.

Giuseppe Monteventi i suradnici, Pjevnicna, katedrala, Trogir

Cvito Fisković u svom poznatom radu o Ignaciju Macanoviću i njegovom krugu spominje da je Josip Montiventi (!) 1771. izradio jednostavne ornamentalne medaljone u štuku na stropu iznad barokne pjevnice trogirске katedrale, koju je na pročelnom zidu crkve 1769-1770. godine podigao Ignacije Macanović.⁹ Istodobno je uz Monteventija reljefne ukrase, školjke sred lišća, lisnate glavice i anđele vrh lukova na pjevnicu izrađivao kipar protomajstor Antun Boara.¹⁰ Nadalje, isti je umjetnik načinio štukature u prostranoj monumentalnoj apsidi župne crkve u Kaštel Štafiliću, koju je prema nacrtu Ignacija Macanovića podigao njegov sin Franjo oko 1772-1774. godine. Monteventi je tada bio nastanjen u Splitu.¹¹ Štafiličke štukature odlikuje kasnobarokna bujnost. Likovi Boga Oca i anđela koji su na tom stropu nisu osobito kvalitetni. Figure anđela podsjećaju na one što ih je oblikovao u crkvi sv. Nikole u Trogiru.

Interijer zadarske benediktinske crkve sv. Marije ukrašen je kartušama, volutama i biljnim ukrasima u štuku 1744. godine. Te su štukature stradale u Drugom svjetskom ratu, a obnovio ih je, prema sačuvanoj dokumentaciji zadarski Konzervatorski zavod. Te zadarske štukature, kao što je uočio K. Prijatelj, pokazu-

⁹ C. FISKOVIĆ, nav. dj. 1955, str. 257.

¹⁰ Isto, str. 255-258.

¹¹ K. PRIJATELJ, nav. dj. u: *Barok u Hrvatskoj*, str. 785.

Nepoznati štukater XVIII st., Štukature u salonu palače Garagnin-Fanfogna, Muzej grada Trogira

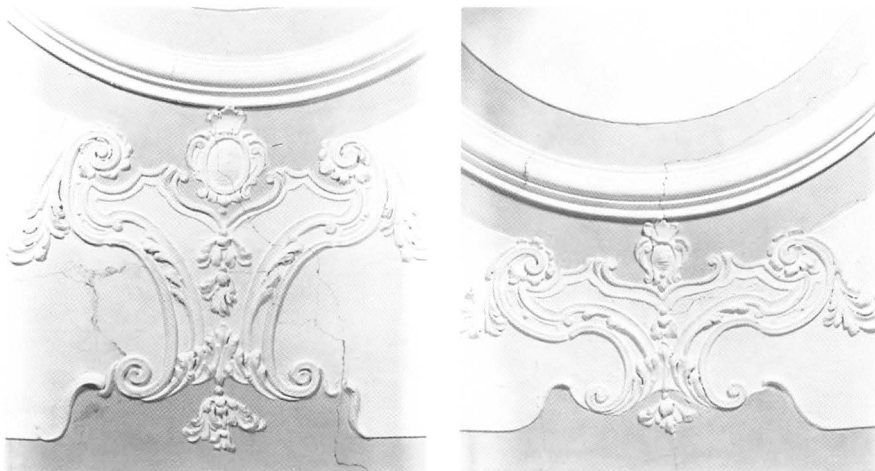
ju brojne analogije s onima u unutrašnjosti trogirске benediktinske crkve sv. Nikole.¹² Sličnosti nalazimo u tipologiji ukrasa, primjerice u oblikovanju dekorativnih medaljona, modeliranju vitica i akantusa.

Štukature svih Monteventijevih dokumentima potvrđenih stropova pokazuju u osnovi sličnu strukturu i ornamentiku baziranu na kasnobaroknoj, rokokoovski lepršavoj razigranoj dekoraciji s viticama, volutama i akantusom. U Trogiru, Poreču i Kaštel Štafilicu stropovi su razvedeni u više dekorativnih polja. Cvjetni motivi i bucmasti anđeli, oblici vrpce, kartuša i voluta, grane akanta i medaljoni kao kameje koje nalazimo na tim stropovima, međusobno nalikuju.

Monteventi je u vrijeme svog boravka u Dalmaciji, potvrđenog u razdoblju između 1740. i 1771, mogao izvesti još nekoliko štukatura. Iz tog su razdoblja sačuvane neke štuko-dekoracije na području srednje Dalmacije, primjerice, štukature u starijem dijelu palače Garagnin-Fanfogna (danas Muzej grada Trogira) u salonu (i prostoriji koja je s njim povezana).¹³ Na stropu se nalaze medaljoni od svinutih linearnih oblika koje krasi dekorativne vitice i akantusovo lišće. Na vrhu je svakog medaljona grb obitelji Garagnin, a na rubovima su stropa glave maskerona. To su jednostavne štukature, koje slične onima na koru trogirске katedrale. Naravno, tako jednostavne štukature, bez složenijih medaljona ili ljudskih figura, teško je bez dokumenata atribuirati Monteventiju. One datiraju iz vremena Ivana Luke

¹² K. PRIJATELJ, nav. dj. str. 786.

¹³ O salonu vidi u F. CEGA - D. RADIĆ, *Muzej grada Trogira*, vodič, Trogir 1998, str. 8-9.

Detalji štukatura u salonu palače Garganin-Fanfogna, Muzej grada Trogira

Garagnina (1722-1783)¹⁴ On je 1751. godine, u vrijeme biskupa Fonde, postao trogirski kanonik.¹⁵ Od 1756. godine bio je rapski biskup, a 1765. je premješten na splitsku metropolitansku stolicu. Bio je ljubitelj i sakupljač starina, rijetkih rukopisnih i tiskanih knjiga koje su se čuvala u obiteljskoj kući. Njegova je knjižnica bila uređena kao mali muzej u XVIII. stoljeću i bila je na glasu zbog u njoj pohranjenih slika, arheoloških spomenika, numizmatičkih i prirodoslovnih predmeta.¹⁶

Valja spomenuti i jednostavno modelirane florealne štukature, na svodu nove kapele sv. Dujma u splitskoj katedrali. Kapelu je dao dovršiti upravo Ivan Luka

¹⁴ O I. L. Garagninu vidi S. KOVAČIĆ, u: *Hrvatski biografski leksikon*, sv. IV, Zagreb 1998, str. 579-580.

¹⁵ Zanimljivo je da se Ivan Luka Garagnin (tada trogirski kanonik) spominje, uz trogirskog svećenika Dominika Gattina, kao svjedok oporuke biskupa Jeronima Fonde. Oporuka je pohranjena u Državnom arhivu u Zadru, fond: Arhiv Trogira, kutija 60, sv. LV.2. Oporuke, str. 164-165. (27. XI. 1754. god.)

¹⁶ D. BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, *Počeci zaštite spomenika i sabiranja umjetnina po Dalmaciji*, PPUD 18, Split 1970; K. PRIJATELJ, *Portreti Jurja Pavlovića (?) iz splitskog Sjemeništa*, "Adrias" 1, Split 1987, str. 219-220; F. CEGA, *Povijest knjižnice obitelji Garagnin Fanfogna u Trogiru s posebnim osvrtom na namještaj i stare kataloge*, "Radovi Zavoda za hrvatsku povijest" 29, Zagreb 1996, str. 129-130 i 133-134; ista, *Imovina u kući obitelji Garagnin nakon anarhije 1797. godine*, Božić-Bužančić zbornik, "Građa i prilozi za povijest Dalmacije" 12, Split 1996, 577-594; ista, *Izložba pergamena u Muzeju grada Trogira. Papirske bule*, katalog, Trogir 1997, str. 3-4; ista, *Slikarska baština obitelji Garagnin u XVIII. st. po inventaru kuće iz godine 1798*, PPUD 37, Split 1997-1998, str. 325-332; R. TOMIĆ, *Trogirska slikarska baština*, Zagreb-Split 1997, str. 200-231; F. CEGA - D. RADIĆ, o. c., str. 16-18.

Garagnin, u vrijeme dok je bio splitski nadbiskup (1765-1783), pobrinuvši se za svečani prijenos Dujmovih moći u raku na novom oltaru slavnog mletačkog kipara G. B. Morlaitera 1770. godine.¹⁷

Štuko-dekoracija u palači Garagnin i ona na svodu nove kapele sv. Dujma u splitskoj katedrali bliska je kasnim Monteventijevim radovima u Kaštel Štafiliću i Trogiru. Naravno, teško je bez dokumenata za posljednje dvije štukature dokazati da su Monteventijeve. Ipak, činjenica da on početkom sedamdesetih živi u Splitu, išla bi u prilog ovoj hipotezi.

U ovom članku, u kojemu pišemo o samostanima trogirskih benediktinki u Fondino vrijeme, ne namjeravamo zaokružiti Monteventijev opus, što zaslužuje zasebnu studiju, ali valja podcrtati važnost otkrivenog dokumenta za biografiju tog podalmatinčenog bolonjskog štukatera. Podatak nađen u splitskom Nadbiskupskom arhivu, koji dokazuje da je Monteventi autor jednog od najljepših cjelina štukatura u Dalmaciji, na novi način osvjetljuje tog umjetnika. Na samom početku, nakon što je došao u Dalmaciju, pokazuje se kao kvalitetan, vješt štukater s osjećajem za dekoraciju. Kvalitetne su i u njegove porečke štukature. Sudeći po dva njegova kasna ostvarenja iz sedamdesetih godina u Kaštel Štafiliću i Trogiru, vidimo kako su mu radovi pod starost opali u kvaliteti, pa je počeo izrađivati tipizirane, jednostavnije dekorativne forme.

Vratimo se dokumentu iz 1740. godine i drugom umjetniku koji se u njemu spominje. Spomenuti Ivan Aviani, koji radi armaturu za Monteventijev strop, pripadao je jednoj od aktivnijih graditeljskih obitelji tijekom XVIII. stoljeća u Dalmaciji. Za tu se obitelj pretpostavlja da je u XVIII. stoljeću doselila iz Brindisija u Trogir, a zatim se nastanila na Braču. Za Ivana znamo da je od tridesetih do pedesetih godina XVIII. stoljeća gradio skromnije kuće u Trogiru i okolici. Potpisao se na pregradnjama posljednjeg osmerokutnog kata zvonika splitske katedrale u prvoj polovini XVIII. stoljeća. Godine 1718. popravljao je crkvu u Kaštel Štafiliću, a proširio je i župnu crkvu u Prgometu u Dalmatinskoj zagori. Biskup Didak-Manola naziva ga u vizitaciji 1756. "zadnjim (najlošijim) među majstorima".¹⁸ I drugi članovi te obitelji, Petar i Nikola, gradili su u Kaštelima i Trogiru. Prema tradiciji, članovi obitelji Aviani sudjelovali su u pregradnji župne crkve u Milni.¹⁹

¹⁷ Te štukature danas nisu vidljive jer se nalaze ispod kasetiranog oslikanog drvenog svoda sa slikama posvećenim Bogorodici, atribuiranim splitskom slikaru Marku Capogrossu. Godine 1999-2000. bile su otkrivene i očišćene tijekom radova na restauraciji spomenutog drvenog oslikanog svoda, koje je vodila restoratorica Konzervatorskog odjela u Splitu Žana Matulić-Bilač. O nekoliko faza svoda nove kapele sv. Dujma vidi u Z. DEMORI-STANIČIĆ, *Gospin ciklus Marka Capogrossa*, u: *Restauracija umjetnina iz splitske katedrale*, katalog izložbe u Konzervatorskoj galeriji, svibanj 2000, str. 2-3 i Z. MATULIĆ-BILAČ, *Restauracija Capogrossovog svoda*, u ibid, str. 3. Clerisseauovu skicu iz Petrograda te kapele iz 1757. godine vidi ibid., str. 2. Sjeverni zid niše s prozorom, prikazan na skici, 1770. godine je uklonjen da bi se dobio prolaz do nove kapele.

¹⁸ L. JELIĆ, *Zvonik spljetske stolne crkve*, „Vjesnik Hrvatskog arheološkog društva“, NS, 1, 16, Split 1895, str. 65; C. FISKOVIĆ, nav. dj. 1955, str. 244, 249; L. KATIĆ, *Povijesni podaci iz vizitacija trogirске biskupije u XVIII. stoljeću*, Starine JAZU, 1958, str. 288, 322; K. PRIJATELJ, *Kulturni spomenici otoka Brača*, Novi vijek, „Brački zbornik“, 1960, str. 205-206.

¹⁹ K. PRIJATELJ, o. c., 1998, str. 255-259.

Godinu prije rada na armaturi stropa, 13. lipnja 1739. (sv. 46, f. 6-6'), biskup Fonda dao je dozvolu da u klauzuru samostana sv. Nikole može stupiti majstor Ivan Aviani "per dar la calcina a penello in certi siti, dove e' mancante". Dana 3. kolovoza 1739. (sv. 46, f. 7) izdana je dozvola predstojnici Perini Michieli Vitturi da pusti u klauzuru majstora Ivana Avianija "per ripere a luogo una porta". Dana 16. kolovoza 1742. (sv. 46, f. 24) ponovno je izdana dozvola da se u klauzuru pusti majstor Ivan Aviani "per accomodare una porta". Dana 20. travnja 1745. (sv. 46, f. 33') dobivena je dozvola da se pusti u klauzuru majstor Ivan Aviani da bi popravio rupe (fratture) u podu, te da za taj popravak donese kamen. Konačno, 30. rujna 1745. (sv. 46, f. 37) ponovno je zabilježena dozvola da se pusti u klauzuru samostana majstor Ivan Aviani kako bi otvorio jedan otvor na luminaru koji odgovara zidu iznad gradskih zidina.

Natpis o obnovi 1752. godine s biskupskim grbom,
samostan sv. Nikole, Trogir

Uz Ivana Avianija, u rečenim svescima u splitskom Nadbiskupskom arhivu spominju se i drugi majstori koji izvode razne sitne popravke u crkvi, samostanu i na zvoniku.

Primjerice, dana 22. svibnja 1751. godine (sv. 43, str. 11') daje se dozvola opatici Perini Michieli Vitturi da može poslati veliko zvono na popravak u Veneciju. U svrhu demontiranja zvona puštaju se u klauzuru majstor Domenico Giubalo s radnicima. Dana 2. kolovoza 1751. (sv. 43, str. 12) daje se dozvola da majstor D. Giubalo s radnicima povuče veliko zvono.

Dio je pročelja samostana sv. Nikole okrenutog prema gradskoj ulici - kako govori natpis, uz koji je postavljen biskupski grb, uzidan u samostanski zid - obnovljen 1752. godine. U tom su krilu samostana na kojem je uzidan natpis, u prostoriji u prizemlju (u kojem je nekoć bila slastičarnica, a danas je Privredna

banka), sačuvane rešetke "parlatorija" (govornice), otvora kroz koji su redovnice saobraćale s vanjskim svijetom. Zanimljivo je da u sačuvanim dokumentima iz Fondina vremena u Nadbiskupskom arhivu u Splitu nismo našli konkretnijih podataka o toj obnovi 1752. godine.

Na kraju razmatranja o barokizaciji crkve i samostana sv. Nikole ne smijemo zaboraviti medaljone s likovima svetaca koji su se nekoć nalazili u crkvi. Medaljoni s likovima svetica i svetaca Agate, Lucije, Barbare, Cecilije, Blaža, Filipa Nerija, Josipa, Pia V. i medaljon s prikazom Mističnog vjenčanja sv. Katarine, djela su poznatog mletačkog rokoko slikara Nikole Grassija (1682-1748). Dativani su u literaturi u peto desetljeće XVIII. stoljeća i vezani uz kasne Grassijeve radove.²⁰ Izvorno su činili dio umjetničke opreme samostanske crkve ukrašene štukaturama. Budući da je Monteventi za njih radio dekorativne okvire od štukatura, može se pretpostaviti da su naručeni ili neposredno prije nego što je on započeo (1740. godine) svoj rad u crkvi, ili dok je bolonjski štukater izvodio svoj projekt.

Radovi na samostanu i crkvi sv. Petra

Među trogirskim dokumentima u splitskom Nadbiskupskom arhivu nekoliko je onih što se tiču različitih gradnji i popravaka u benediktinskoj crkvi i samostanu sv. Petra koji se nalaze usred grada. Prema predaji, taj je samostan osnovala u XIII. stoljeću kraljica Marija Laskaris, žena hrvatsko-ugarskog kralja Bele IV, a bio je određen za patricijske kćeri. Poput drugih trogirskih crkava, i crkva sv. Petra je doživjela svoju barokizaciju tijekom Settecenta. Tako se primjerice, u interijeru ističe kvalitetan drvorezbareni barokni svod i barokni ormari orgulja, dar redovnica budvanskih plemkinja sestara Kamile i Andrijane Marković koje su živjele u cenobiju u prvoj polovini XVIII. stoljeća. U crkvi su grobovi trogirskih obitelji. Ostojić piše - na temelju zapisnika apostolskih vizitacija i biskupske knjige o izboru opatica - da je u XVIII. stoljeću samostan imao prosječno pet do šest koludrica, te da je do 1746. birao doživotnu opaticu, ubirao sto i pedeset do pet stotina mletačkih dukata godišnjeg prihoda.²¹ Godine 1791. trogirsko vijeće je odlučilo dokinuti samostan sv. Petra, te iz njegovih sredstava otvoriti zavod za odgoj mladeži. Godine 1796. samostan je bio uništen požarom, a jedina koludrica koja se u njemu našla morala je prijeći u samostan sv. Nikole.²² Danas je bivši samostan u privatnom vlasništvu.²³

²⁰ R. PALLUCCHINI, *Pitture veneziane del Settecento in Dalmazia, Le tre Venezie*, Venezia 1944, luglio-dicembre, str. 49-50; B. GAGRO, *Jedan ciklus N. Grassija*, "Peristil" 5, Zagreb, 1962., str. 101-103; C. FISKOVIĆ, *Slike Nikole Grassija u Trogiru i na Visu*, „Zbornik zaštite spomenika kulture“ XVII, Beograd 1966., str. 11-24; isti, *Dipinti di Nicola Grassi a Trogir e Šibenik*, u: *Nicola Grassi e il Rococo europeo. Atti del Congresso Internazionale di Studi*, Udine 1982, str. 51-55; K. PRIJATELJ, *Umjetnost 17. i 18. stoljeća u Dalmaciji*, Zagreb 1956, str. 81; isti, *Barok...*, 1982, str. 860-861; R. TOMIĆ, *Trogirska slikarska baština*, Zagreb, 1997, str. 118-126.

²¹ OSTOJIĆ, II, str. 287-291.

²² RAČKI, Rad JAZU XXVI, str. 155; PEROJEVIĆ, Napredak, 1934, str. 16; I. DELLALE, *Trogir*, Zagreb 1952, str. 52; I. OSTOJIĆ, II, str. 290.

²³ Zgrada bivšeg samostana podijeljena je na nekoliko privatnih stanova. U njima žive obitelji Jakšić, Mateljan, Paić i Litović. Klaustar samostana je u ruševnom stanju i potpuno zapušten.

Izgled prezbiterija prije konzervatorskog zahvata, crkva sv. Petra, Trogir

Uz crkvu je dvorište s bogato ukrašenom krunom bunara, na kojem je grb obitelji Marković, ostatak nekadašnjeg samostanskog klaustura. Samostan se nalazio se južne strane crkve. Redovnički život u njemu ugasio se krajem XVIII. stoljeća.²⁴ Na unutrašnjem zidu crkve je mramorna ploča s natpisom: D.O.M. ECCLESIAM HANC APOST. PRINCIPI DICATAM DIDACUS MANOLA EP(ISCOP)US TRAGURIEN. SOLEMNI RITU CONSECRAVIT. ET RECURRENTE IPSIUS CONSECRATIONIS MEMORIA KAL. JUL. SINGULIS XP()TI FIDELIBUS EAM DEVOTE VISITANTIBUS QUADRAGINTA DIERUM INDULGENTIAM PERPETUO CONCESSIT AN. D(OMI)NI MDCCLIX. MARCELLA ANTONIA ANDREIS ABBATISSA.

²⁴ *Visitationes Manola a. 1756-1761; Monache ed altre licenze u arhivu splitske nadbiskupije, odio Trogir; I. DELALLE, o. c., str. 38, 74-75; I. OSTOJIĆ, II, str. 290; I. BABIĆ, Trogir,*

U splitskom Nadbiskupskom arhivu nalazimo podatke o pregradnjama u samostanu za vrijeme upravljanja opatica Franceschine Statilio (Stafilio, Štafilic, opatica 1710-1746), Cattarine Dalben (1746-1749), Marije Cipiko (1749-1752) i Marcele Antonije Andreis (1752-1763).

Dana 6. srpnja 1739. (sv. 46, f. 5) daje se dozvola časnoj majci Franceschini Stafilio da pusti u klauzuru samostana sv. Nikole (sic!) majstora Francesca de Rossija "per accomodare le scalie, e pavimenti del campanile". Ivan Ostojić, najveći poznavalac povijesti benediktinskog reda u Hrvatskoj, navodi da je Franceschina Statilio (Štafilic), bila opatica samostana sv. Petra od 1710. do 1746. godine.²⁵ U samostanu sv. Nikole 1739. godine opatica je bila Perina Michieli Vitturi (1732-1756),²⁶ što potvrđuju i drugi dokumenti u sv. 46 u splitskom Nadbiskupskom arhivu.²⁷ Po svemu sudeći, čini se da je notar don Marko Perojević, biskupski kancelar, pišući zamijenio jedan samostan za drugi, te se spomenuti dokument odnosi na samostan sv. Petra.

Ime majstora Francesca de Rossija spominje se još dva puta u sv. 43 u splitskom Nadbiskupskom arhivu, i to u dokumentima od 19. lipnja 1743. i 3. svibnja 1747. koji se odnose na popravke u samostanu sv. Mihovila u Trogiru. Zanimljivo je da je u Dalmaciji u XVIII. stoljeću djelovalo nekoliko majstora s prezimenom de Rossi: venecijanski majstor Ivan Krstitelj de Rossi²⁸, Carlo Rossi²⁹ i splitski protomajstor Matej de Rossi zvan Belter.³⁰

vodič, Logos, Split 1987, str. 94; I. BABIĆ - K. PRIJATELJ - R. IVANČEVIĆ - S. VUČENOVIĆ, *Kulturno blago Trogira*, Zagreb 1987, str. 115-116; o slici Gregorija Lazzarinija nad grobom Dominika Napulija, trogirskog kanonika i vikara biskupa Cupillija v. R. TOMIĆ, *Slike Gregorija Lazzarinija u Dalmaciji*, PPUD 34, Split 1994, str. 256; o oltarnoj pali portante bokeljske plemićke obitelji Marković, djelu Antonija Molinarija v. isti, *Doprinos baroknom slikarstvu*, „Peristil“ 37, Zagreb 1994, str. 121-126; o tim i drugim slikama u crkvi v. isti, *Trogirska slikarska baština*, Zagreb 1997, str. 71-91.

²⁵ OSTOJIC, III, str. 343.

²⁶ OSTOJIC, III, str. 342.

²⁷ Primjerice, u samom svesku 46 u NAS, T. počevši od dokumenta datiranog 7. srpnja 1739. (sv. 46, f. 5) spominje se Franceschina kao "abbadessa nel monastero di S. Pietro". Istodobno se počevši od dokumenta datiranog 3. kolovoza 1739. (sv. 46, f. 7) kao opatica samostana sv. Nikole spominje Perina Michieli Vitturi.

²⁸ Na gradnji zvonika franjevačke crkve u Makarskoj uz protomajstora Vicka Paniga 1713. godine spominju se Francesco i Battista (Ivan Krstitelj), v. C. FISKOVIĆ, *Spomenici grada Makarske, Zbornik znanstvenog savjetovanja o Makarskoj i Makarskom primorju održanog 28-30. rujna 1969*, Makarska 1970, str. 247. Dana 5. svibnja 1754. spominje se majstor Giovanni Battista de Rossi kao stanovnik Makarske, v. ibid, str. 272. Majstor Battista Ivanov Rossi iz Venecije sudjelovao je na gradnji makarske stolne crkve, v. C. FISKOVIĆ, *Zvonik filipinske crkve u Makarskoj*, „Zbornik za likovne umjetnosti“ 9, Novi Sad 1973, str. 277.

²⁹ Majstor Carlo Rossi (de Rossi) radi 1754. godine na župnoj crkvi Stjepana pape u Starom Gradu na Hvaru. Godine 1769. Carlo Rossi "proto" doveden je iz Splita u Stari Grad da načini projekt za dovršenje zvonika. Vidi J. KOVAČIĆ, *Nekoliko podataka o starogradskim spomenicima*, PPUD 34, Split 1994, str. 364.

³⁰ Splitski protomajstor Matej Rossi (Mattio de Rossi, Mattio Derossi detto Beller) 16. kolovoza sklopio je ugovor za dovršenje pročelja hvarske katedrale, a na tom poslu spominje se 24. prosinca iste godine, te 16. lipnja 1753. godine. Isti se majstor spominje i na izgradnji makarske stolne crkve, a čini se da je vodio radove na izgradnji crkve Gospe od

Dana 25. lipnja 1748. (sv. 46, f. 47) daje se dozvola opatici Cattarini Dalben za ulazak u samostan protomajstoru Alviseu de Pretiju (u dokumentu ga se naziva "famoso"), dovedenom iz Venecije u Trogir da bi izveo popravke na zvoniku katedrale, kako bi mogao raditi na restauraciji samostana, odnosno nabaviti materijal za popravak i proširenje samostana.

U dokumentu od 9. listopada 1748. (sv. 46, f. 47-48) Alviseu de Pretiju daje se dozvola za uđe u samostan radi pregleda objekta u restauraciji, proširenja samostana i smještaja na prikladno mjesto malog zvona zvonika.

Mletački arhitekt Alvise de Pretti (a ne Preti!) spominje se da je početkom 1749. pomno pregledao omišku župnu crkvu sv. Mihovila izvana i iznutra, prosuđio da "kao građevina nadilazi prosječnost" i procijenio njezinu vrijednost na "oko 10.000 zlatnih cekina" (NAS, sv. 97, f. 3r).³¹

Dana 19. veljače 1752. (sv. 43, str. 14') dana je dozvola da uđe u klauzuru majstor Nicoletto, sin protomajstora Alvisea de Pretija, koji će uz pomoć gospodina Giovannija Battiste Statilea prokuratora urediti "balkone" na koru i (postaviti) stakla koja su donesena iz Venecije. Očito se dokument iz 1752. odnosi na prozore na koru iza glavnog oltara, koji su donedavno bili nevidljivi, jer su bili zaziđani.³² Splitski Konzervatorski odjel pronašao ih je prigodom svog istraživanja 1999. godine. Konzervatorskim zahvatom nanovo su otkrivena tri jednostavno profilirana korska prozora kroz koje su nekoć redovnice pratile misu.³³ Godine 1752. Nicoletto je trebao urediti korski prostor i na rečenim prozorima parlatorija postaviti stakla. Prostor prezbiterija, poslije dokidanja samostana 1791, požara 1796. godine i drugih nevolja koje je nakon toga preživjela ta crkva, i zid iza glavnog oltara bio je mijenjan. Donedavno su se na tom zidu iza glavnog oltara nalazile slike poznatog mletačkog slikara Antonija Marinettija zvanog Chioggiotto (1719-1790), koje prikazuju poprsja četvorice evanđelista. Datirane su oko 1760, kada je opatica samostana bila Marcela Antonia Andreis (1752-1763).³⁴ Te slike, koje se danas nalaze u trogirskoj zbirci crkvene umjetnosti u crkvi sv. Ivana, jedan su od najznačajnijih slikarskih ciklusa iz Settecenta u trogirskom umjetničkom inventaru, uz gore spomenute ovale s likovima svetaca u crkvi sv. Nikole. Kako je nekad izgledao zid iza glavnog oltara, ukrašen sa šest slika, od kojih su četiri Chioggiottove, i s velikim raspelom po sredini zida, vidi se na starim fotografijama unutrašnjosti te crkve, koje se čuvaju u fototeci Konzervatorskog zavoda u Splitu.³⁵

Pojišana koji su započeli 1760. godine. Vidi: C. FISKOVIĆ, *Zvonik...*, o. c. (1973), str. 277; Isti, *Hvarska katedrala*, Split 1976, str. 56, 57, 152-154; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, *Zanatlije XVIII. i XIX. stoljeća u Hvaru*, "Građa i prilozi za povijest Dalmacije" 10, Split 1980, str. 120; A. DUPLANČIĆ, *Gospina crkva na Pojišanu do početka XX. stoljeća*, u: *Svetište Gospe od Pojišana*, Split 1994, str. 15.

³¹ S. KOVAČIĆ, *Nadžupska crkva sv. Mihovila u Omišu*, Prijatelj zbornik II, PPUD 33, Split 1992, str. 243.

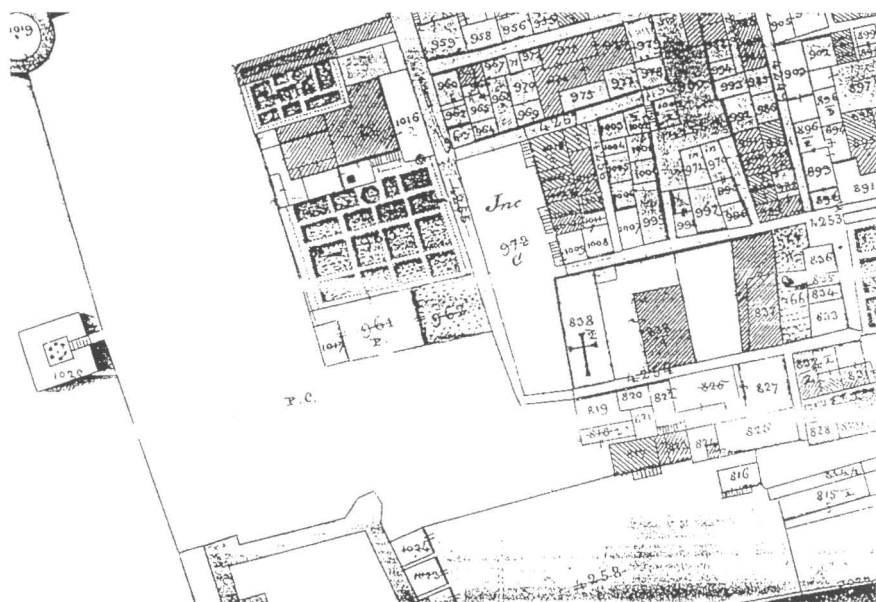
³² Ponekad riječ "balcone" u arhivskim dokumentima znači "prozor", a ne balkon.

³³ Kameni okviri prozora parlatorija otkriveni su prilikom sondiranja zida i skidanja žbuke u konzervatorskom zahvatu koji su 1999. godine u crkvi sv. Petra vodili mr. Vanja Kovačić i mr. Radoslav Bužančić iz Konzervatorskog odjela u Splitu. Zahvaljujemo mr. Vanji Kovačić na informaciji o tom zahvatu.

³⁴ R. TOMIĆ, 1997, str. 80-82.

³⁵ Jednu staru fotografiju na kojoj se vidi izgled oltarni dio crkve prije konzervatorskog zahvata v. u I. OSTOJIĆ, II, sl. 380. O kipovima sv. Petra i sv. Pavla na glavnom oltaru v. K. PRIJATELJ, *Barok*, o. c. (1982.), str. 773 i sl. 417.

Još je jedan dokument vezan uz Alviseova sina Nicolu: Godine 1752. 30. kolovoza (sv. 43, f. 16') dana je dozvola s. Marcelli Andreis da pusti u klauzuru drvodjelca Antonia Buju i "maranguna" Nicolu de Pretija da donesu materijal i alat koji im je potreban za rad u samostanu.

Isječak iz trogirskog katastra iz 1830. godine s prikazom crkve, zvonika i samostana sv. Mihovila u Trogiru

Radovi na samostanu sv. Mihovila

Treći ženski benediktinski samostan, sv. Mihovila u pučkom predgrađu Pasike, smješten na njegovom zapadnom rubu uz poljanu Oprah, bio je namijenjen pučankama. Samostan je utemeljen 1595. godine, a osnovala ga je Bratovština sv. Mihovila Arhandela koja je mnogo prije postojala u istoimenoj crkvi.³⁶ Na temelju dokumenta iz 1598. godine, u kojem se kaže da je uz zvonik katedrale

³⁶ I. OSTOJIĆ, o. c., II, str. 291. Bratovština je zahtijevala za sebe pravo patronata i pristanak kad god se imala primiti nova časna sestra, a birala je i samostanskog kapelana. K. Prijatelj je objavio dokument od 11. srpnja 1598. u kojem se govori da se sastaje trogirsko gradsko vijeće i odlučuje, da se, budući da zapinju dvije gradske novogradnje, i to zvonik stolne crkve i gradnja crkve sv. Mihovila, uzme od gradske daće, koju će grad utjerati od 1100 kabala soli ustupljenih od dužda gradu Trogiru, cjelina prihoda dviju godina za zvonik katedrale, a dviju godina za crkvu sv. Mihovila, i to naizmjenice godinu za jedan rad, a godinu za drugi. Ta je odluka omogućila gradnju spomenutih trogirskih objekata. K. PRIJATELJ, *Bokaničeva radionica u Trogiru*, "Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku", god. I, sv. I, Dubrovnik 1952, str. 271.

usporedo bila građena i crkva, Kruno Prijatelj zaključuje da je oba objekta mogla raditi ista radionica Tripuna Bokanića koji je u to vrijeme boravio u Trogiru.³⁷ Dokaz za svoju hipotezu nalazi u stilu zvonika sv. Mihovila, u kojem prepoznaje karakteristike graditeljstva obitelji Bokanić.³⁸ Prva opatica bila je Dominika Mrnavić (prvi poznati dokument u kojem se spominje kao opatica potječe iz 1612. godine, što može ukazivati na to da je ili te godine ili malo prije došla na tu funkciju), sestra bosanskog pisca i biskupa Ivana Tomka Mrnavića, a Trogirani su je pozvali iz benediktinskog samostana sv. Kate u Šibeniku.³⁹ Na crkvi se nekoć nalazio natpis iz 1654. godine: D. O. M. - ECCLESIA HANC ARCHANGELO - MICHAELI DICATA PAX IORDAN EPUS TRAG. SOLLEMNI RITU - CONSECRAVIT ET RECURRENTE - IPSIVS CONSECRĒS MEMORIA - DOMINICA SECUNDA OCTOBRIS SINGULIS XPI FIDELIB EAM DEVOTE VISITANTIB () QUADRAGINTA DIER () INDULGENTIA PERPETUO CONCESSIT ANNO DNI MDCXLI

Samostan sv. Mihovila bio je najnapučeniji sredinom XVIII. stoljeća, kada je imao oko 12 koludrica. Iako je cenobij bio malen, primali su djevojke na pouku i odgoj.

Samostan sv. Mihovila je za vrijeme francuske uprave 1806. godine odlukom generalnog providura dokinut.⁴⁰ U to je vrijeme služio kao vojarna francuske vojske. Svi prihodi i zgrade preneseni su u korist zavoda sv. Lazara. Car Franjo I. naredio je vrhovnim rješenjem od 1. srpnja 1832. godine da bivši samostan benediktinki sv. Mihovila, sa svim svojim dobrima, kapitalom i приходима, treba služiti otvaranju besplatnih mjesta za naobrazbu trogirskih mladića na Konviktu u Zadru. Desetak godina poslije pokušalo se za te nekretnine dobiti neka sredstva. Na osnovi dekreta Pokrajinske komisije za prodaju državnih dobara 29. ožujka 1843. godine okružni kapetanat u Splitu upriličio je na dane 18-21. kolovoza u svojim prostorijama javnu dražbu za prodaju samostana sv. Mihovila.⁴¹ U samoj zgradi bivšeg samostana nešto kasnije je smještena pučka škola.

³⁷ K. PRIJATELJ, o. c. (1952.), str. 272-275.

³⁸ Nad punom i visokom bazom, dekoriranom ažuriranim ukrasima, nalazi se otvorena loža. Prozori lože odijeljeni su profiliranim pilastrima s visokim soklom. Na ključnom kamenu lukova su kamene glave, a iznad jakog korniša je završna piramida. Fotografiju zvonika v. u IVEKOVIĆ, *Dalmatiens Architektur und Plastik*, Tabla 34 b.

³⁹ OSTOJIĆ, II, str. 291.

⁴⁰ Posljednja opatica Nutrizio i još jedna koludrica prešle su u početku u samostan sv. Nikole, a poslije svojim rodnim kućama, I. OSTOJIĆ, II, str. 292; I. BABIĆ, Povijest obitelji Nutrizio-Babić, PPUĐ.

⁴¹ Početna cijena je bila 1200 forinta. Natjecatelji su morali prethodno položiti desetinu tog iznosa kao jamstvo. Prije početka dražbe zainteresiranima je bilo dopušteno pregledati zgradu. Kako nije nađen kupac, od 20. do 22. kolovoza, te od 15. do 17. listopada 1844. godine dražba je ponavljana, s time da je treći put cijena snižena za 5 posto. Ni tada nije ništa učinjeno, pa je od 15. do 17. rujna 1845. dražba održana četvrti put, sada već uz popust od jedne desetine prvobitnog iznosa. Zgrada nije prodana. Godine 1861. Općina je iznajmljivala neke prostorije privatnicima i za to dobila 2,54 forinte. Vidi (Avviso), *Gazzetta di Zara*, 28. VII 1843, str. 250, ibidem, 30. VII 1844, str. 356, ibidem, 4. X 1844, str. 464, ibidem, 1. IX 1845, str. 406, HAS, FFG TO (Historijski arhiv u Splitu, Fond Fanfogna Garagnin, 10/XII iz 1861, bilješke o prihodi-ma općine, S. PIPLOVIĆ, *Graditeljstvo Trogira u 19. stoljeću*, Split 1996, str. 18-19.

Stara fotografija zvonika i crkve sv. Mihovila u Trogiru prije rušenja,
Fototeka Konzervatorskog odjela - Split

Sredinom XIX. stoljeća Trogirani su imali samo nižu osnovnu školu, te su djecu morali slati na školovanje u druga mjesta. U kolovozu 1858. godine općinska se uprava obratila Namjesništvu, a zatim i samom caru za pomoć. Upućena je molba da demanij dodijeli dobra bivšeg samostana sv. Mihovila za uspostavljanje više osnovne škole.⁴² Carskom rezolucijom od 22. siječnja 1862. određeno je da se svake godine dodijeli općini pripomoć od 1000 forinta za održavanje glavne osnovne škole s četiri razreda. Bio je ustupljen ukupan iznos dvogodišnjih prihoda 1859-1860. za obnovu zgrade bivšeg samostana namijenjenog za novu školu.⁴³

⁴² HAS, FFG TO (Historijski arhiv u Splitu, Fond Fanfogna Garagnin, Trogirska općina), br. 16/III. Koncepti predstavke caru.

⁴³ S. PIPLOVIĆ, o. c., str. 50.

Nacrtna adaptacija dijela samostana izradio je 1862. godine arhitekt Josip Slade, i već je u studenome iste godine škola počela raditi.⁴⁴ Za rad škole 1864. nabavljen je namještaj i stvoreni uvjeti za odvijanje nastave. Po želji Kotarskog učioniskog vijeća Slade je sastavljao tehničke nacрте, te pripremao troškovnike i trebovnike za nadogradnju i preuređenje prostorija muške pučko-ratarske učionice, u kojoj su se održavali ratarski tečajevi na zemljištu zaklade sv. Mihovila.⁴⁵

Po nalogu Kotarskog učioničkog vijeća Slade je tijekom 1895-1896. izradio novi elaborat pregradnje istog sklopa za potrebe muške pučke škole i ratarskog tečaja (otvorenog 1863. godine).⁴⁶ Prenamjena prostora utjecala je na to da je prostorna cjelovitost samostanskog kompleksa, koja je postojala u XVIII. stoljeću, tijekom XIX. stoljeća bila narušena.⁴⁷

Zvonik, renesansno-barokna crkva s lijepim portalom⁴⁸ i nekadašnji samostan pogodeni su bombom u Drugom svjetskom ratu 1944. godine. Zvonik je godine 1952. demontiran i od Konzervatorskog zavoda u Splitu rekonstruiran,⁴⁹ a od crkve je ostalo nekoliko umjetničkih slika, koje se čuvaju u crkvi sv. Petra, i nekoliko kamenih fragmenata. Stoga danas o izgledu crkve i samostana možemo suditi samo na temelju rijetkih sačuvanih fotografija (na kojima se uglavnom vide ti objekti nakon bombardiranja, u vrijeme raščišćavanja ruševina) te katastarskih zapisa i nacрта.

U Arhivu mapa za Istru i Dalmaciju u splitskom Državnom arhivu čuva se katastarski plan trogirске općine (Comune Traù, Fig. I, No. 203, 1830. godine). Na njemu je crkva sv. Mihovila sa zvonikom ucrtana pod kat. brojem 838/2, vrt s objektom s tlocrtom u obliku obrnutog slova L pod kat. brojem 838/1, te objekt s istočne strane vrta pod kat. brojem 837. Iz tog plana vidimo gabarite nekadašnje crkve i samostana.⁵⁰ U splitskom arhivu čuva se i knjižica "Traù, Protocollo delle particelle degli edifizii" (u kojoj se mogu pratiti podaci o trogirskim zgradama u razdoblju od 1831-1846. godine), pod kat. br. 837 zapisano je "Demanio... Fu monastero detto di S. Michele a due piani con corte".

⁴⁴ HAS, FFG TO br. 7/I a. Troškovnik za namještaj 2. XII i ugovor za kuću od 16. X 1862; C. FISKOVIĆ, *Arhitekt Josip Slade*, Trogir 1987, str. 26-27; M. ZANINOVIĆ, *Pregled razvoja školstva u Trogiru i njegovu području*, "Mogućnosti" XXV, Split 1987, br. 9 i 10.

⁴⁵ HAS, FFG TO br. 11/XIV b. Vidi S. PIPLOVIĆ, str. 51.

⁴⁶ Kako je bio ukinut samostan, o crkvi se nije imao tko brinuti. Da ne bi propala, počeli su je 1862. godine popravljati. Radove je vodio Antun Mavretić, a izvodio ih je Frane Marić. Postavljen je novi krov i ožbukani strop, te napravljen vijenac ispod njega. HAS, FFG TO br. 6/XIV, račun od 2. IV 1859. Vidi S. PIPLOVIĆ, str. 54.

⁴⁷ Dobra bivšeg samostana sv. Mihovila i dalje su služila rješavanju gradskih prosvjetnih problema. Kada je 1897. dalmatinska vlada namjeravala osnovati poljodjelski zavod u prokrajini, trogirska je općina ponudila zakladu sv. Mihovila od 100.000 forinta, uz uvjet da se u gradu podigne škola (Domaće vesti), Narodni list, 20. XI 1897, str. 3, S. PIPLOVIĆ, str. 54.

⁴⁸ Fotografiju portala vidi I. OSTOJIĆ, o. c., I, sl. 161, a fotografiju crkve s njene istočne strane I. OSTOJIĆ, o. c., II, sl. 391.

⁴⁹ K. CICARELLI, *Obnova zvonika sv. Mihovila u Trogiru*, „Zbornik za zaštitu spomenika kulture“, knj. IV-V, Beograd 1955, str. 217-222.

⁵⁰ *Blago Hrvatske iz arhiva mapa za Istru i Dalmaciju*, katalog izložbe Historijskog arhiva u Splitu u okviru manifestacije Knjiga Mediterana Split, listopad 1992, str. 58.

Stara fotografija bombardirane crkve i zvonika Sv. Mihovila u Trogiru,
Fototeka Konzervatorskog odjela - Split

Crkva se protezala u pravcu sjever-jug, a uz njen sjeverozapadni ugao bio je zvonik. Danas je na tome mjestu nekadašnje crkve travnata parkovna površina.

Sačuvani dokumenti u splitskom Nadbiskupskom arhivu govore nam o popravcima i izgradnji na samostanu i zvoniku u doba kada je samostanom upravljala opatica Maria Cherubina Gattin (1717.-1759.). Izgleda da je u njeno doba samostan bio najbolje napučen.⁵¹ Dokumenti u splitskom Nadbiskupskom arhivu danas - kada samostana više nema - ne samo donose podatke o graditeljima koji su u XVIII stoljeću radili na tom objektu, već i pomažu u rekonstrukciji nekadašnjeg samostana.

⁵¹ Ristretto della visita Garzadoro, 50, Vizitacija biskupa Cupillija 1703. g. (u Vatikanskom arhivu), Visitatio prima Jos. Caccia a. 1732, Visitatio Manola a. 1756), *Visitationes*

Na temelju dokumenata u splitskom Nadbiskupskom arhivu doznajemo da je za benediktinke Sv. Mihovila do 1746. godine popravke na zvoniku izvodio trogirski protomajstor Ivan Macanović, a od 1751. klesari majstor Ivan Bakula⁵² i Vinko Ergovac.⁵³

Ivan, sin Ignacija I. Macanovića, rođen je u Trogiru 1705. godine. Suradivao je kao mladić s ocem i djedom pri radu na kninskim i zadarskim utverdama, a u Imotskome je obnovio glavna gradska vrata 1729. godine. Graditeljsko umijeće usavršavao je 1736. u mletačkog arhitekta F. Melchiorija, a godine 1741. sagradio je zvonik župne crkve u Kaštel Novome (zamijenjen novim 1769). Spominje se da je radio na otoku Braču.⁵⁴ Između 1741. i 1742. navodi se u Trogiru kao službeni komunalni procjenitelj različitih gradnji. Kao gradski protomajstor nije sklapao posebne ugovore dok je radio za državne potrebe. Zaposlen je izvan Trogira oko 1733. (u Milni) i 1746. (u Nerežišćima) na otoku Braču.⁵⁵

“Mistro Zuane Protto Raguseo” spominje se u jednom dokumentu 6. srpnja 1739. (NAS, T., br. 46, f. 5) u vezi sa čašćenjem sv. Antuna u trogirskoj dijecezi “kao župan bratovštine sv. Antuna”.

Dana 13. ožujka 1740. (sv. 46, f. 12 r) dopušta se protomajstoru Ivanu Raguseu da uđe u klauzuru kako bi obavio neke radove na zvoniku.

Dana 1. prosinca 1741. (sv. 46, f. 19) s. Maria Cherubina Gattin dobila je dozvolu da pusti u kaluzuru Ivana Macanovića kako bi uredio galerije na zvoniku.

Dana 16. kolovoza 1742. (sv. 46, f. 24) opatica pušta u klauzuru Ivana Macanovića da namjesti jedna vrata.

Dana 27. travnja 1743. (sv. 46, str. 25) dobila je dozvolu s. Maria Cherubina Gattin da protomajstor Ivan Macanović zajedno s majstorom Sebastijanom Carrarom izvadi iz zida jedan balvan (una pianca) u crkvi sv. Mihovila.⁵⁶

Manola a. 1756-1761; Monache ed altre licenze u arhivu splitske nadbiskupije, odio Trogir; I. DELALLE, o. c., str. 38, 78; I. OSTOJIC, II, str. 291-292; I. BABIĆ, Trogir, vodič, Logos, Split 1987, str. 94; I. BABIĆ - K. PRIJATELJ - R. IVANČEVIĆ - S. VUČENOVIĆ, Kulturno blago Trogira, Zagreb 1987, str. 116; o slici A. Zanchija, danas u crkvi sv. Petra v. R. TOMIĆ, Trogirski..., str. 75-76.

⁵² Klesari Ivan i Pater Bakula spominju se u XVIII. stoljeću. Za Ivana B. v. K. PRIJATELJ, *Barok u Dalmaciji*, u o. c. (1982.), str. 711; za Petra B. v. K. PRIJATELJ, *Umjetnost 17. i 18. stoljeća u Dalmaciji*, Zagreb 1956, str. 23.

⁵³ Klesar Vinko Ergovac sudjelovao je 1757. u podizanju crkve u Kaštel Štafiliću, gdje je pripremao kamen, v. C. FISKOVIĆ, o. c. (1955.), str. 244. Klesar Pavao Ergovac radi uz druge kamenare u Kaštel Štafiliću koncem XVIII. stoljeća, C. FISKOVIĆ, str. 249.

⁵⁴ C. FISKOVIĆ, *Ignacije Macanović i njegov krug*, PPUD 9, Split 1955, str. 198-268; K. PRIJATELJ, *Macanovićevo pročelje u Velom Drveniku*, “Kulturna baština” 7-8, Split, 1978, str. 49-52; isti, u: *Barok u Hrvatskoj*, Zagreb 1982, str. 697-670; C. FISKOVIĆ, *Od Macanovićeve skice do izradbe pročelja crkve u Nerežišćima na Braču*, “Peristil” 35-36, Zagreb 1992-93, str. 187-192; K. PRIJATELJ, *Milnarski spomenici*, u zborniku *Prvi libar o Milni*, “Brački zbornik”, Biblioteka br. 2, Milna 1998, str. 255-259.

⁵⁵ C. FISKOVIĆ, o. c. (1955.), str. 224.

⁵⁶ C. Fisković spominje majstora Sebastijana Carraru koji je klesao glavice trijumfalnog luka župne crkve u Nerežišćima (5. svibnja 1746.) i kasnije se preselio u Trogir gdje je 1758. godine umro, v. C. FISKOVIĆ, o. c. (1955.), str. 233; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, *Trogirski obrtnici od druge polovice 16. stoljeća do pada Mletačke Republike 1797. godine*, “Vartal” 1-2, Trogir 1993, str. 111.

Dana 19. lipnja 1743. (sv. 46, f. 27') dopušta se Mariji Cherubini Gattin da pusti u klauzuru crkve sv. Mihovila meštre Vinka Ergovca (Hargovaz) i Francesca De Rossija koji će uz pomoć prokuratora Mihovila Gattina pregledati figure iznad glavnih vrata crkve i na zidu kod kora u zapadnom dijelu crkve, te ih prema potrebi namjeste i srede. Majstor Francesco de Rossi, koji se spominje u tom dokumentu, zasigurno je onaj isti koji se navodi u dokumentu od 3. svibnja 1747. (sv. 46, str. 45) da radi na samostanu sv. Mihovila.

Dana 5. lipnja 1744. (sv. 46, f. 30') dopušta se opatici Gattin da pusti u klauzuru crkve sv. Mihovila protomajstora Ivana Ragusea s četiri radnika, da skine sa zvonika veliko zvono kako bi se moglo poslati na popravak u Veneciju.

Dana 3. svibnja 1745. (sv. 46, f. 43) dopušta se da uđu u klauzuru protomajstor Ivan Raguseo, njegov sin (misli se očito na Ignacija II.) te radnik Francesco Papić i vrate na mjesto veliko zvono koje je stiglo s popravka u Veneciji.

U kojoj je mjeri Zuane Macanović ostavio svoj trag na zvoniku: je li samo učvršćivao ili popravljao zadnji kat ili je možda klesao i kamenu plastiku za spomenute galerije? Primjerice, na lukovima je lože osam karikaturalno radenih glava koje podsjećaju na one što se nalaze na zvoniku milnarske župne crkve. Glave na zvoniku u Milni, osobito one kvalitetnije, K. Prijatelj vezuje s Bokanićima, radionicom kojoj je atribuirao i zvonik crkve sv. Mihovila u Trogiru.⁵⁷ Bez poznavanja arhivskih podataka o izgradnji i izgledu zvonika prije Ivana Macanovića, iz vremena Bokanića, ne možemo tek tako pretpostavljati kolik je udio umjetnika četrdesetih godina XVIII. stoljeća u današnjem izgledu njegova zadnjeg kata (galerije, lođe).

Uz Ivana Ragusea za benediktinke Sv. Mihovila rade i drugi klesari. Primjerice, dana 20. veljače 1746. (sv. 46, f. 39) dopušta se da uđe u klauzuru dvorišta ("del cortile, e caneve") majstor Ivan Belfio kako bi izradio poklopac za jedno korito.

U splitskom Nadbiskupskom arhivu najdragocjenije podatke za izgled samostana sv. Mihovila nalazimo u dokumentima datiranim 1751. i 1752. godine, koji se odnose na izgradnju sobe dviju sestara Pinelli, kćerki zadarskog protomedika Orazija Pinellija. Iz tih dokumenata doznajemo i kako je izgledao samostan prije 1751. godine. S obzirom na to da danas samostan više ne postoji, ne možemo provjeriti je li sve što se opisuje u dokumentima iz 1751-1752. bilo sagrađeno. Stoga danas jedino možemo na temelju sačuvane arhivske građe pretpostaviti kako je samostan trebao izgledati nakon dovršenja izgradnje sobe dviju koldurica. Iz dokumenta zapisanog na f. 16-17' u sv. 43 doznajemo i o dogradnji kuće kanonika Sassa, koja je bila u susjedstvu samostana, istočno od njega, a koja i danas postoji na trogirskoj rivi.

Dana 7. kolovoza 1751. godine (NAS.,T., br. 43, str. 12-12') dopušta se opatici Gattin da pusti u klauzuru majstora Ivana Bakulu da uredi (popravi) rupe i komade željeza na balkonima i samostanskim podovima. Iz dokumenta doznajemo da su samostansku zgradu krasili balkoni sa željeznim ogradama koji su 1751. godine bili oštećeni.

Časne sestre Pinelli - kako se može zaključiti iz čitanja dokumenata u splitskom Nadbiskupskom arhivu - naručile su gradnju sobe na prvom katu samostana. Zbog toga su dale srušiti neke dotad postojeće zidove zgrade. Gradnja te sobe

⁵⁷ K. PRIJATELJ, o. c. (1998.), str. 260-262.

bitno je izmijenila izgled dotadašnjeg samostana. Njihova soba (odaje?), sudeći po dokumentima koje donosimo, nalazila se na prvom katu. U tijeku te nadogradnje na prvom katu samostana uređivali su se prozori na južnoj fasadi koji su gledali prema zidinama, balkoni prema vrtu, i balkoni na sjevernoj fasadi, okrenutoj prema ulici. Jedan mali balkon prema istoku, trebao je pripasti kuhinji. Građeci svoju sobu, postavljajući nove otvore, vrata, prozore, balkone, Pinellijeve su dale novi, raskošniji, barokniji izgled svom samostanu.

Dana 17. listopada 1752. godine (sv. 43, f. 16-17') vodila se rasprava o gradnji jedne sobe u samostanu za Mariju Serafinu (rođeno ime bilo joj je Perina, imala je 29 godina) i Mariju Cherubinu (rođeno ime bilo joj je Rosa, 27 godina) kćer liječnika Orazija Pinellija (koje su je dale graditi na vlastiti trošak)⁵⁸ i Tomasine Castelli.⁵⁹ U sv. 43 sačuvan je zapisnik te rasprave. Iz njega saznajemo da je gradnju na izabranom mjestu, iznad zajedničkog prostora, započeo meštar Ivan Bakula. Toga je dana dogovoreno da se dopusti majstoru Nikoli, sinu Ivana Avianija, da radi na tom gradilištu.⁶⁰ U zapisniku je po točkama stavljen naglasak na nekoliko različitih problema koji su se ticali gradnje. U prvoj je točki naglašeno da se zapisnik vodi u odsutnosti biskupa Jeronima Fonde (koji je tada boravio u Veneciji). Njega je zamjenjivao kanonik Ivan Luka Garagnin,⁶¹ koji je bio prisutan na raspravi zajedno s generalnim vikarom Nikolom Calebottom.

U drugoj točki zapisnika govori se o dogradnji kuće kanonika don Antonija Sacca, koja je bila u neposrednoj blizini samostana. Dogradnja je bila u ravnini s njegovom starom kućom na kojoj je natpis (i danas sačuvan) iznad glavnih vrata *Concordia fratrum*. Kanonik Sasso dao je podići novi dio kuće za svoj komoditet, jer mu je stara zgrada, u kojoj je živjelo mnogo članova obitelji bila pretijesna. Kanonikova je dogradnja izašla previsoka, tako da je dominirala nad samostanom i s nje se moglo vidjeti sve što se zbiva u samostanu. Opatice su i njihov prokurator zbog toga prigovarali. Iz navedene točke zapisnika se zaključuje da je kanonikova kuća morala biti istočno od samostana. Doznajemo da je dograđeni kat kuće Sasso bio tako pozicioniran da se s njegovih prozora moglo gledati u samostan. Kuća Sasso, barokna trokatnica s mansardom, i danas je na trogirskoj obali (Obala bana Berislavića 21). Njen je južni dio, prema obali, preuređen u

⁵⁸ U vezi s obitelji Pinelli vidi M. ŠKARICA, *Zadarski liječnici*, "Radovi Instituta JAZU u Zadru", sv. 2, Zagreb 1955, str. 150-152 i R. JELIĆ, *Osam liječnika iz zadarske obitelji Pinelli*, "Radovi Instituta JAZU u Zadru", sv. 26, Zadar 1979, str. 55-68.

⁵⁹ U dokumentu od 20. listopada 1739. (NAS, T., sv. br. 46, *Licenze, patente, lettere, ordinationi*, str. 10) saznajemo da opatica Maria Cherubina Gattin prima u klauzuru i u samostan Perinu (ako je 1752. imala 29 godina, znači da joj je 1739. bilo 16 godina) i Checcu (vjerojatno je riječ o Rosi, koja je tada trebala imati 14 godina), za početak radi obrazovanja, a poslije s namjerom da postanu redovnice i da im se tada da nužno redovnička naobrazba.

⁶⁰ Nikola, sin Ivana Avianija, koji gradi u Kaštelima i Trogiru, spominje se koncem XVIII. stoljeća zajedno s Petrom Avianijem u Kaštel Štafiliću, v. C. FISKOVIĆ, o. c. (1955.), str. 249.

⁶¹ S. KOVAČIĆ, o. c. (1998.), str. 579-580, spominje da mu je po povratku u zavičaj, nakon njegova zaređenja u Veneciji 1746. godine, biskup Fonda povjerio službu crkvenog suca (auditor et locum tenens generalis) te ga imenovao sinodalnim ispitivačem. Trogirskim kanonikom postao je 1751, i kao delegat biskupa Fonde u dva navrata po tri godine upravljao trogirskom biskupijom, dok nije 1756. imenovan rapskim biskupom.

Natpis na nekadašnjoj kući Sasso, danas Hotel Concordia u Trogiru

hotel koji je prema natpisu što se nalazi na nadvratniku na južnom pročelju CONCORDIA FRATRUM MDCCLII nazvan Concordia.⁶² Sjeverni dio kuće još uvijek je stambeni prostor.⁶³ Sačuvan je i sjeverozapadni ugao kuće koji je nekoć gledao prema samostanu.

U trećoj točki zapisnika govori se da izgradnja nove sobe sestara Pinelli treba biti izvan generalne klauzure samostana, i da će odgovarati vrtu. U dokumentu se navode vrtna tri zida, koji odgovaraju ostatku zida što okružuje cisternu (gustijer-
nu). Spominje se da je to bio prvi ograđeni prostor (recint) klauzure.

U četvrtoj točki se govori da su sestre Pinelli dale napraviti prozore na novoj građevini okrenute prema jugu, i to tako da oni na prvom katu (tavulatu) dominiraju cijelom ulicom prema javnim zidinama (grada). Iz istog dokumenta saznajemo da je bila dogovorena izrada prozora slične profilacije i veličine i na ostalim katovima zgrade. Doznajemo da su redovnice Pinelli dale otvoriti i zid samostanske zgrade prema sjeveru, te da tu, na prvom katu, žele napraviti balkone. Isti bi bili i na drugom podu (tavulatu). Znači li to da su se balkoni trebali graditi i na drugom katu na sjevernom licu objekta? Valja naglasiti da se u dokumentu koji slijedi u sv. 43 od 10. prosinca iste godine spominju balkoni na sjevernom licu, koji gledaju prema vrtu (što znači na zapadnoj strani zgrade?), i mali balkon buduće kuhinje koji gleda prema istoku.⁶⁴

Iz spomenute četvrte točke dokumenta datiranog 17. listopada moglo bi se zaključiti da obitelj Pinelli ne financira samo izgradnju jedne sobe, već čitavog kata samostana što se protezao u smjeru sjever-jug, a trebao je biti rastvoren s prozorima i balkonima.

⁶² Taj dio kuće otkupila je od Sassovih 1992. godine obitelj Bulum, te 1995. otvorila privatni hotel. U ime Državne uprave za zaštitu kulturne baštine u Splitu konzervatorski zahvat na obnovi tog dijela kuće Sasso vodio je ing. arh. I. Vojnović.

⁶³ Taj dio kuće u vlasništvu je obitelji Kačić. Ulaz na prvom katu, do kojeg vodi vanjsko stepenište, ima otučeni natpis, od kojeg je sačuvana samo godina A:D:MDCCXC.

⁶⁴ Valja upozoriti, kao i kod dok. od 19. veljače 1752. (sv. 43, str. 14'), da ponegdje u dokumentima iz baroknog doba "balcone" može značiti i prozor.

U petoj točki zapisnika govori se da su otvori na (novoj) gradnji Pinellijevih načinjeni protiv propisa dobivenih u usmenoj dozvoli (biskupa?). Sudac, kanonik Garagnin i kanonik Calebotta zastupali su stav protiv nastavka gradnje novog dijela samostana drukčijeg nego je bilo obećano.

Dana 10. prosinca 1752. kanonik Garagnin, i zapisničar, tajnik Marko Perojević, te prokurator samostana sv. Mihovila ušli su u samostan i donijeli dekret da balkoni od kovanog željeza koji gledaju na ulicu (riječ je očito o onima na sjevernoj fasadi), izdubljeni u zidu samostana sv. Mihovila, u sobi opatica Pinelli, moraju unutra imati "galerije" od drveta učvršćene željezom plombiranim u pilastar. Spojimo li ovaj podatak s onim iz točke tri prethodnog dokumenta, moglo bi se zaključiti da je soba dviju opatica bila okrenuta i prema vrtu i prema ulici. Nadalje vidimo da su novi balkoni trebali biti po materijalu (kovano željezo) usklađeni sa starim već postojećim na samostanu, koje popravlja Ivan Bakula (dokument od 7. kolovoza 1751).

Spomenute galerije trebaju biti postavljene i na ostalim dvama bakonima okrenutima vrtu. Na malom balkonu prema istoku, gdje će biti kuhinja, treba da bude stavljena rešetka od željeza, koja će odgovarati rešetkama ostalih dvaju balkona (jesu li to oni na sjevernoj fasadi?), sa svojim "galerijama" od željeza.

Dana 13. prosinca 1752. (sv. 43, f. 18) dana je dozvola za ulazak u klauzuru meštru Bakuli i njegovim radnicima da nastavi radove na rečenoj sobi.

Dana 7. siječnja 1753. (sv. 43, f. 18) opatica Gattin dopušta majstoru Bakuli da uđe u klauzuru radi opskrbe hranom i vinom.

U staroj fototeci Konzervatorskog odjela u Splitu sačuvane su fotografije crkve i zvonika prije rušenja (K.II-a-476), ali nema nijedne snimke samostana prije nego je srušen. Isto je tako sačuvana nekolicina fotografija koji dokumentiraju obnovu zvonika, na kojima se nazire okolno zemljište u vrijeme raščišćavanja ruševina od bombardiranja. Međutim, nijedna od tih fotografija nije cjelovitije objektivno prikazala urušeni samostan, već samo pojedine njegove dijelove. Samo na jednoj fotografiji (inv. fot. 8632) zabilježen je vanjski izgled njegovog ogradnog sjevernog zida koji se nastavljao na zvonik, i na kojem su bila ulazna vrata što su vodila u samostanski kompleks. Zapadni dio ogradnog zida uz zvonik, s portalom prema ulici, bio je nizak (samo malo iznad portala). Njegov istočni dio je povišen.

Sa zvonikom je bio fizički vezan jedan uži dvokatni objekt. Vidimo ga na fotografijama srušenog samostana u staroj fototeci Konzervatorskog odjela - inv. neg. 4727 (inv. fot. 6256), inv. neg. 4725 (inv. fot. 6255), , inv. neg. 4731 (inv. fot. 6258), inv. neg. 2825 (e 865), te inv. neg. 2929 (inv. fot. 6206, e 959), inv. neg. 4723 (i 723, inv. fot. 6254), inv. neg. 2932 (e 963, inv. fot. 6209), br. inv. 264, te na nekolicini starih nenumeriranih fotografija. Sudeći prema navedenim fotografijama srušenog kompleksa, na taj se objekt nastavljao u smjeru sjever-jug jedan jed-nokatni objekt.

Dvokatni objekt u istočnom dijelu samostanskog sklopa (kat. čes. 837) vidi se najbolje na nekoliko fotografija bez inventarskog broja (onoj označenoj s H-6), te inv. neg. 2930 (e 960, inv. fot. 6207).

Samo na temelju fotografija ruševina samostana sv. Mihovila, opisa pregradnje koju su poduzele sestre Pinelli 1751-1752. godine i nekolicine navedenih skromnih podataka koji postoje o tom kompleksu u XIX stoljeću - nemoguće je sigurnije rekonstruirati izgled samostana sredinom XVIII. stoljeća. Rekonstrukcija barokne

faze kompleksa samostana sv. Mihovila zahtjevala bi mnogo obuhvatnije istraživanje.

+ + + +

U dokumenatima koji se čuvaju u Nadbiskupskom arhivu u Splitu dragocjeni su podaci koji dopunjuju naša saznanja o aktivnosti pojedinih članova graditeljsko-klesarsko-zidarskih obitelji Aviani, Bakula, Ergovac i Macanović tijekom četrdesetih i pedesetih godina XVIII. stoljeća u Trogiru, odnosno, konkretno, o njihovom radu u obnovama, popravcima, pregradnjama i ukrašavanju ženskih benediktinskih crkava i samostana.

Dragocjeni su novi podaci o djelatnosti Ivana Macanovića u Trogiru između 1740-1745. godine, koji dopunjuju naša saznanja o njegovoj aktivnosti u srednjoj Dalmaciji. U dokumentu od 3. svibnja 1745. godine vidimo da je na crkvi sv. Mihovila uz protomajstora Ivana Ragusea radio i jedan njegov sin. Možda se to odnosi na Ignacija (Trogir, 29. I 1727-7. X 1807) koji će 1746. godine biti imenovan kao dvadesetogodišnjak za trogirskog protomajstora, naslijedivši na tom položaju oca. Taj Ivanov sin sazidati će neke od najljepših kasnobaroknih srednjodalmatinskih spomenika, poput zvonika župne crkve u Donjem Humcu i župne crkve sa zvonikom u Nerežišćima.⁶⁵

Najdragocjeniji dokument je ipak onaj iz 1740. godine, koji se tiče izrade štukatura na svodu crkve sv. Nikole. Izrada tog stropa jedan je od umjetničkih vrhunaca kasne faze barokizacije Trogira, u vrijeme biskupovanja Jeronima Fonde. Ta skupina dokumenata u Nadbiskupskom arhivu u Splitu, daje nam sliku žive graditeljske aktivnosti u tri ženska benediktinska samostana sredinom XVIII. stoljeća, u kojima se popravljaju zvonici i zvona, uređuju prostorije, postavljaju balkoni, preuređuju ponutrice crkava. Ta živa graditeljska aktivnost u Trogiru⁶⁶ bila je zasigurno moguća zbog razdoblja mira, nakon posljednjeg velikog mletačkoturškog rata na srednjodalmatinskim prostorima. Taj je mir omogućio konjunkturu cijele regije, i življu graditeljsku aktivnost.⁶⁷

⁶⁵ Dugo godina je radio na župnoj crkvi u Kaštel-Štafiliću (započeta 1753, zvonik po njegovom nacrtu sagradio 1772-1774. sin Frano). Osim toga, Ignacije je podigao gatove u splitskoj luci, zidao vojarnu u Drnišu i podigao porušeni zdravstveni ured u Trogiru. Posljednji njegovi radovi vezani su uz trogirsku katedralu u kojoj je 1769-1770. podigao barokno pjevalište uz zapadni zid. Godine 1778. izradio je kopiju oštećenog medaljona Nikole Firentinca s likom Boga Oca na svodu kapele bl. Ivana Trogirskog. Sagradio je pomični most između Trogira i Čiova, a 1793. radio je na krovu i apsidi župne crkve u Pučišćima. Pripisuje mu se pročelje nedovršene crkve u Velom Drveniku, građeno krajem XVIII. stoljeća. C. FISKOVIĆ, o. c. (1955.), str. 198-268; K. PRIJATELJ, *Macanovićevo pročelje u Velom Drveniku*, "Kulturna baština" 7-8, Split 1978, str. 49-52; isti, u: *Barok u Hrvatskoj*, Zagreb 1982, str. 697-670; C. FISKOVIĆ, *Od Macanovićeve skice do izradbe pročelja crkve u Nerežišćima na Braču*, "Peristil" 35-36, Zagreb 1992-1993, str. 187-192; K. PRIJATELJ, *Milnarski spomenici*, u zborniku *Prvi libar o Milni*, "Brački zbornik", Biblioteka br. 2, Milna 1998, str. 255-259.

⁶⁶ O trogirskim kućama i njihovim pregradnjama u XVIII. stoljeću v. I. BABIĆ, *Trogirska barokna palača zvana Paitunova kuća*, "Zbornik Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture", Zagreb, 1992, str. 74-89.

⁶⁷ Zahvaljujemo na pomoći i savjetima pri izradi članka prof. Slavku Kovačiću, voditelju Nadbiskupskog arhiva u Splitu, don Tomislavu Čubeliću, župniku trogirске katedrale, časnim sestrama benediktinkama u Trogiru (posebno opatici Ivani Šeravić), prof. Ivi Babiću, mr. Vanji Kovačić iz Konzervatorskog odjela u Splitu, prof. Fani Cega, ravnateljici trogirskog Muzeja grada, i kustosici Muzeja prof. Danki Radić.

NADBISKUPSKI ARHIV U SPLITU (NAS), TROGIRSKI ARHIV (T)

sv. br. 43. Monache, ed altro. Licenze (1750-54)

Podaci o biskupu J. Fondi na str. 1-22.

str. 11'.

Adi 22 maggio 1751

Nel giorno di mercoledì ... passato, il corrente vigilia dell'Ascensione campane (?), il mezzo giorno schiopò' la campana grande della chiesa di S. Nicolò. Volendola pero immediare per rifondere la suor Reverenda Madre Perina Michieli Vitturi, e spedirla a Venezia per Procurator Giacopo Goboevich, gli s'accordò oggi la licenza che possa ammetter in clausura Maestro Domenico Giubalo con un marinaio, e tre, o quattro manoali, per farla deporre dal campanile e ponerla nel cortivo.

str. 12.

Adi 2 agosto 1751

S'accordo la licenza alla madre reverenda sor Perina Michieli Vitturi abbadessa nel monastero di San Nicolò di poter ammetter in clausura magistro Domenico Giubalo con altri sei, o otto manuali, che da esso saranno ritrovati, per tirare nel campanile la campana grande, in quest'oggi benedetta nella loro chiesa dall'illustrissimo, e reverendissimo prelado in onor di Dio, e delli SS. Dojmo, e Nicolò, unitamente con un'altra de'padri conventuali col nome di San Antonio, ed una terza della chiesa della Beata Vergine Maria di Stomoria, o sia Spiliano, proveduta dal suo beneficiato signor don Zuanne Perisin, consagrata ad onor di Dio, e della Beata Vergine Maria Assunta. La sudetta campana di San Nicolò si ripue alli ... del prossimo decorso ..., e per rinfonderla si spesero...

Girolamo Fonda

str. 12 - 12'

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Maria Cherubina Gattin abbadessa nel monastero di San Michiele di poter ammetter in clausura favro Zuanne Bachiula per far accomodare diversi fori e rottami tanto su i balconi, quanto nelli pavimenti di esso monastero. La presente servivà a tal effetto, e per tutto il mese corrente sino saranno accomodati li sudetti fori, e rottami, dovendosi nel resto osservare gl'ordini nostri, e le costituzioni della regola monastica. In fede etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 7 agosto 1751

Girolamo vescovo di Traù.

Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

str. 14'

Adi 19 genaro 1752

Si rilascio la licenza alla madre reverenda abbadessa di San Pietro di poter ammetter in clausura magistro Nicoletto figlio del magistro Alvise de Preti con assistenza del spetabil signor Giovanni Battista Statileo v. procuratore per rimetter su i balconi del coro, ed altro le vetriate venute da Venezia.

str. 16'

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Marcella Andreis abbadessa nel monastero di San Pietro, di poter ammetter in clausura magistro Antonio Buja favro, e magistro Nicoletto de Preti marangon per far trasportare certe pille, alle medesima far travagliare li ferri, e copertori, e di far altri lavori, che portarà il bisogno nel monastero. La presente servirà a tal effetto particolar, et per mesi quattro prossime venturi nell'ocassioni che portarà il bisogno, dovendosi nel resto osservare gl'ordini nostri, e le costituzioni della regola monastica. In fede etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 30 agosto 1752

Nicolò Calebotta vicario generale.
Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

str. 16-17'

Adi 17 ottobre 1752

Avendo destinato le reverende madri Maria Serafina Pinelli al secolo Perina, d'anni 29, e Maria Cherubina al secolo Rosa, d'anni 27, ambi figlie del signor dottor, e protomedico nella Provincia Oratio Pinelli quondam signor Pietro, e Tomasina Castelli coniu- gali da questa città, monache profese nel monastero di San Michiele, a spese proprie fab- bricarsi una stanza per proprio uso, e comodo, fu scelto il sito sopra li luoghi comuni, quale avendo principiato a fabbricare magistro Zuanne Bachiula, in quest'oggi s'accordo la licenza a magistro Nicolò figlio di magistro Zuanne Avian, che ancor lui possa andar a lav- rare nella sudetta fabrica.

Si nota per memoria

1. Che in questo tempo non si ritrova alla sua residenza l'illustrissimo, e reverendissi- mo monsignor Girolamo Fonda vescovo di questa città, trasferito per sue premure a Venezia, e alla regenza e il reverendo signor don Giovanni Luca Garagnin, canonico, audi- tore, e luogo tenente generale assume col reverendo signor canonico Nicolò Calebotta vic- ario generale.

2. Che il signor canonico don Antonio Sasso fece fare una fabrica nova, a drita linea corispondente alla fabrica vecchia della sua casa verso oriente, coll'iscrizione sopra la porta maestra *Concordia fratrum* e questa per il proprio comodo, perche essendo molti in famiglia, non era capace per tutti la casa vecchia la fece però troppo rialzare, tantoche ? deve dominare al monastero, e da essa si potrà tutto vedere cosa si fa nel monastero di San Michiele, ?che o le madri o il loro procuratore si siino vi questo oposte per la soggezzione, che devono avere della sudetta casa nova.

3. Che la fabrica della stanza delle reverende Pinelli rimane fuori dalla clausura gene- rale del monastero, corrispondendo all'orto, le di cui mura sono abasse, tre corrisponden- ti al rimanente delle mura che circonda la cisterna, e che fu il primiero recinto della clausura.

4. Che le sudette reverende Pinelli fecero fare le finestre nella fabrica nova verso il mezzo giorno, e quelle del primo tavolato dominano tutta la strada verso le pubbliche mura, e tanto più faranno quelle de gl'altri tavolati. Fecero pure aprire il muro della stessa fabrica verso settentrione, e giuri pure sul primo tavolato meditano a fare li balconi, e le stesse saranno per fare sul secondo.

5. Che nel fare li vetrogli fori s'estesero contro le prescrizioni ottenute nella vocal licenza.

Dimostro il reverendo signor auditore e luogotenente generale del risentimento contro il loro procedere, per effetto esteso a più, di quello gl'era stato permeso, perciò destino d'entrare in clausura per poner il dovuto compenso a qual oggetto.

Adi 10 dicembre 1752

Il reverendo signor Giovanni Luca Garagnin canonico, auditore e luogotenente gene- rale dell'illustrissimo, e reverendissimo monsignor Girolamo Fonda vescovo di Traù, accompagnato da me don Marco Peroevich cancelliere, e del signor Giacomo Gavalla procuratorer del monastero di San Michiele, in quest'oggi entrato nella clausura del sudet- to monastero, e fatte le dovute osservazioni nella stanza fabricata dalla reverende madri Pinelli, decreto come segue

Salva qualunque più espediente dispossizione ... sopra li balconi ferrati, corrispon- denti alla pubblica strada forati nel muro del monastero di San Michiele nella stanza delle reverende madri Pinelli debbano di dentro apponendo le gallerie di legno spesse, e fisse, sodate con pitori di ferro impiontati nel pilastro. Le stesse gallerie dovranno pure apponersi alli altri due balconi corrispondenti all'orto.

Al balconcino (sarà vi cucina) verso oriente, dovrà por(n)si la grada di ferro, corrispondente alle grade, de gl'altri doi balconi, con le sue gallerie de ferri.

Queste gallerie sopra tutti li balconi dovranno esser stabili, e in niun modo amunoribili?

Ciò decretato, sorti fuori della clausura.

str. 18.

Adi 13 dicembre 1752

S'accordo la licenza all'abbadessa di San Michiele di poter ammetter in clausura magistro Zuanne Bacchiuela con un manual, e 3 manuale, per proseguir la fabrica della stanza delle reverende Pinelli, e questa da durare sino li 31 corrente.

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Maria Cherubina Gattin abbadessa nel monastero di San Michiel di potter ammettere in clausura magistro Zuanne Bacchiuela per accomodare ciò, che tiene bisogno d'esser accomodato.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 7 gennaio 1753

Giovanni Luca canonico Garagnin, auditore e luogotenente generale.

Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

sv. br. 46. Licenze, patente, lettere, ordinationi

str. 5.

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Franceschina Statilia abbadessa nel monastero di San Nicolò di potter ammetter in clausura magistro Francesco de Rossi per accomodare le scalie, e pavimento del campanile, e l'altre cose, che facessero di bisogno. La presente servirà a quest'effetto solamente, e sinche avrà terminato il sudetto lavoro dovendosi nel resto osservare gl'ordini degl'illustrissimi, e reverendissimi nostri precessori, e le costituzioni della regola monastica. In fede etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 6 luglio 1739

str. 6-6' (nedostaje 6'):

13 giugno 1739

S'accordo la licenza all'abbadessa di San Nicolò che possa ammetter in clausura magistro Zuanne Avian per dar la calcina a penello in certi siti, dove e mancante, così pure Zuanne Crive, Michiel Viscovich, e Antonia Paulova per portar fuori dalla clausura certi sassi grandi, e inutili esistenti presso il campanile, con del calcinazzo. La medesima fu accordata sinocche sarà data la calcina a penello, e saranno estratti li predetti sassi, e rovinazzo.

str. 7.

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Perina Michieli Vitturi abbadessa nel monastero di San Nicolò, di potter ammetter in clausura magistro Zuanne Avian per riper a luogo una porta. La presente servirà a tal effetto solamente dovendosi nel resto osservare gl'ordini degl'illustrissimi, e reverendissimi nostri precessori, e le costituzioni della regola monastica. In fede etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 3 agosto 1739

Giovanni canonico Calebotta vicario generale.

Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

str. 10.

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Maria Cherubina Gattin abbadessa

nel monastero di San Michiele, di poter ammettere in clausura, e ricever in esso monastero le signore Perina, e Checca figlie dell'eccelesimo signor Orazio Pinelli medico fisico, e destinato protomedico nella Provincia, la prima per educazion, e monacarsi poi a suo tempo, e la seconda per educazion solamente, con obligo alle medesime d'osservar le leggi della clausura, e in evento che non s'osservassero, la presente licenza s'intenda revocata, e sia nulla, qualle servirà a quest'effetto solamente, dovendosi nel resto osservare gl'ordini nostri, e le costituzioni della regola monastica. In fede di che etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 20 ottobre 1739

Girolamo Vescovo di Traù.

Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

str. 12.

Adi 13 marzo 1740

S'accordo all'abbadessa di San Michiele, che possa ammetter in clausura proto Zuanne Raguseo per far certi lavori sull campanile, e ciò sino l'avrà terminati... (ostalo je nebitno za prethodno i odnosi se na Michiele Pomenich zuppano per portar grani et altri bisogni).

Hieronymus Fonda

str. 13'

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Perina Michieli Vitturi abbadessa nel monastero di San Nicolò, di poter ammetter in clausura magistro Zuanne Avian con un soldato e manoali che saranno da lei ritrovati per cavar fuori le tavole, travi, ed altri materiali per formare l'armatura, per dar principio al lavoro del soffitta nella chiesa; così pure magistro Iseppo Monteventi da Bologna, soldato nella compagnia Giuliani, che ha da stuccare la medesima soffitta. La presente servirà a tal effetto solamente, e sinocche sarà terminato il predetto lavoro, dovendosi nel resto osservare gl'ordini nostri, e le costituzioni della regola monastica. In fede etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 26 giugno 1740

Girolamo Vescovo di Traù.

Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

bilješka na margini: si nota per memoria che adi 17 marzo 1742 Sabato Pascionis si termino il lavoro della soffitta di S. Nicolo, ridotto a tutta perfezzione dal Monteventi, e con applauso universale, e in quest'oggi per ringraziamento della madre abbadessa si fece cantare una messa vodiva del santo nella cathedrale.

str. 19.

Adi primo dicembre 1741

S'accordo la licenza alla madre reverenda sor Maria Cherubina Gattin abbadessa nel monastero di San Michiele di poter ammetter in clausura proto Zuanne Raguseo per rimetter a luogo le gallerie sul campanile precipitate del vento.

str. 24.

16 agosto 1742

S'accordo la licenza alla madre reverenda abbadessa di San Michiele di poter ammetter in clausura magistro Zuanne Avian per accomodare una porta.

str. 25.

27 aprile 1743

S'accordo la licenza all'abbadessa di San Michiele madre reverenda sor Maria Cherubina Gattin di poter ammetter nella clausura del cortile solamente proto Zuanne Raguseo con magistro Bastian Carara per cavar fuori dal muro, et extraher fuori una bianca...

str. 27'

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Maria Cherubina Gattin abbadessa nel monastero di San Michielle di potter ammetter in clausura magistro Vincenzo Hargovaz e magistro Francesco Derossi, con assistenza del signor Michiel Gattin procuratore per osservare le figure sopra la porta maestra della chiesa, e sul muro presso il coro dalla parte occidentale, e per far in conseguenza accomodarle; concorrendo anco che possa ammetter in clausura il signor Giovanni Garagini per far le necessarie osservazioni, e che strada s' tra? da tenere nel ristauo; cosi pure due manoali, che faranno di bisogno in tempo del lavoro. La presente servirà a tal effetto solamente, e sino sarà terminato tutto il sudetto ristauo, dovendosi nel resto osservare gl'ordini nostri, e le costituzioni della regola monastica. In fede etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 19 giugno 1743

str. 30'

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Maria Cherubina Gattin abbadessa nel monastero di San Michiele, di potter ammetter in clausura proto Zuanne Raguseo con quattro manoali che dal medesimo saranno ritrovati, per deporre, e cavar dalla clausura la campana grande, rota li primo gennaio prossimo decorso, per ponerla poi spedire a Venezia per rinfondere. La presente servirà a tal effetto solamente, e sinche sarà deposta dal campanile, ed estratta dalla clausura la sudetta campana, dovendosi nel resto osservare gl'ordini nostri, e le costituzioni della regola monastica. In fede etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 5 luglio 1744

Girolamo Vescovo di Traù.

Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

str. 33'

20 aprile 1745

S'accordo la licenza all'abbadessa di San Nicolò di potter ammetter in clausura magistro Zuanne Avian per far ripezzare verse frature nel pavimento, e questa sino sarà il tutto ripezzato.

str. 34.

Adi 3 maggio 1745

S'accordo la licenza all'abbadessa di San Michiele di potter ammetter in clausura proto Zuanne Raguseo, col suo figlio, e Francesco Papich manuale, per rimetter a luogo la campana grande, ultimamente venuta da Venezia, e dell'illustrissimo, e reverendissimo prelado benedetta li primo corrente.

str. 37.

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Perina Michieli Vitturi abbadessa nel monastero di San Nicolò, di potter ammetter in clausura magistro Zuanne Avian per far bucare un bucco sul luminar corrispondente sopra le mura pubbliche. La presente servirà a tal effetto solamente, e sino sarà bucatò il sudetto bucco, dovendosi nel resto osservare gl'ordini nostri, e le costituzioni della regola monastica. In fede di che etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 30 settembre 1745

Girolamo Vescovo di Traù.

Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

str. 39.

20 febbraio 1746

S'accordo la licenza all'abbadessa di San Michiele di poter ammetter in clausura del cortile, e caneve solamente magistro Zuanne Belfio per far il coperchio ad una pila.

str. 42.

Adi 6 maggio 1746

S'accordo la licenza alla madre reverenda abbadessa di San Michiel, che possa ammetter in clausura magistro Zuanne Bacchiula per far accomodare il manigo della campana.

str. 45.

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Maria Cherubina Gattin abbadessa nel monastero di San Michiele, di poter ammetter in clausura magistro Francesco de Rossi, per accomodarre diversi luoghi del monastero, minaccianti ... precipizio. La presente servirà a tal effetto solamente, e sino avrà accomodati tutti li siti bisognosi di riparo, dovendosi nel resto osseervare gl'ordini nostri, e le costituzioni della regola monastica. In fede etc. Traù dalla Cancellaria Vescovile 3 maggio 1747

Girolamo Vescovo di Traù.

Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

str. 46.

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Perina Michieli Vitturi abbadessa nel monastero di San Nicolò, di poter ammetter in clausura del cortile, e caneve solamente magistro Pietro Capella botaro col suo garzone, per far accomodar il botame del monastero. (ostatak dokumenta odnosi se na gatalde koji unose plodove u samostan). In fede etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile primo settembre 1747

Girolamo Vescovo di Traù.

Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

str. 47'

Adi 25 luglio 1748

Ritrovandosi in questa città magistro Alvise de Preti, famoso proto, fatto venire da Venezia per il restauro del campanile di questa cathedrale, e desiderando le madri di San Pietro sotto la sua direzione restaurare, e ampliare il loro monastero, s'accordo la licenza alla madre reverenda sor Cattarina Dalben abbadessa che la possa ammetter in clausura per fare le necessarie resturazioni e prescriber li materiali, che dovranno provedersi per il medesimo restauro.

str. 47-48.

Girolamo Fonda

Concediamo licenza alla madre reverenda sor Cattarina Dalben abbadessa nel monastero di San Pietro, di poter ammetter nella clausura proto Alvise de Preti, per far le sue osservazioni in ordino all'immanente restauro, e ampliazione del monastero e per poter collocar in sito oportuno la campana piccola campanile. (ostatak dokumenta odnosi se na župane koji donose plodove u samostan).

In fede etc.

Data in Traù dalla Cancellaria Vescovile 9 ottobre 1748

Girolamo vescovo di Traù.

Don Marco Peroevich cancelliere vescovile.

SULL'ATTIVITÀ ARCHITETTONICA NEI CONVENTI FEMMINILI
TRAURINI AL TEMPO DEL VESCOVO GIROLAMO FONDA (1738-1754)

Lovorka Čoralić – Ivana Prijatelj Pavičić

Nell'Archivio arcivescovile di Spalato si trovano alla segnatura NAS, T fascicolo n. 43 "Monache, ed altro. Licence" e alla segnatura NAS, T, fasc. n. 46 "Licenze, patente, lettere, ordinationi", diversi permessi concessi al tempo in cui ricopriva la carica vescovile Girolamo Fonda (vescovo traurino dal 1738 al 1754) alle monache benedettine dei conventi di S. Nicola, S. Pietro e S. Michele. Questi documenti ci rivelano interessanti dati sull'attività architettonica delle famiglie di scultori-architetti locali a Traù tra il 1734 e il 1752. Il documento più interessante è quello del 26 giugno 1740 che ci rivela il nome dell'autore degli stucchi sul soffitto della chiesa di S. Nicola, Giuseppe Monteventi da Bologna, e la data in cui ultimò il suo lavoro, il 17 marzo 1742. Inoltre, troviamo un certo numero di documenti che presentano nuovi dati sull'attività architettonica alle chiese ricordate da parte di artisti locali allora famosi come architetti-scultori, Ivan Macanović, Ivan Aviani, alcuni maestri minori come Vicko Ergovac, e alcuni stranieri, come Alvise e Nicola de Preti da Venezia.